

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Komparace výdajů vybraných krajů
Comparison of Expenditures of Selected Regions

Student: Bc. Martina Pilarová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Bečica Jiří, Ph.D.

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Martina Pilarová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 02 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Komparace výdajů vybraných krajů**
Comparison of Expenditures of Selected Regions

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Krajské zřízení v ČR
 3. Vývoj hospodaření a popis vybraných krajů v letech 2005-2009
 4. Komparace vybraných oblastí výdajů
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o použití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

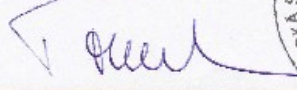
- ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 1. vyd. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4.
KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. 2. vyd. Ostrava: MONTANEX, a. s., 2007. 376 s. ISBN 978-80-7225-244-2.
PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing.Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 29.04.2011

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhušová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Veškeré informační zdroje a literární prameny, které jsem použila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Přílohu č. 1 jsem vytvořila sama, přílohu č. 2 a č. 4 jsem samostatně doplnila. Přílohu č. 3 jsem převzala beze změn.

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Martina Pilarová

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. KRAJSKÉ ZŘÍZENÍ V ČR	3
2.1. Veřejná správa.....	3
2.1.1. Reforma veřejné správy	5
2.1.2. Fáze reformy veřejné správy	7
2.2. Územní samospráva	7
2.3. Regionální úroveň územní samosprávy v EU a ČR.....	9
2.4. Vyšší územní samosprávné celky v České republice.....	10
2.4.1. Kriteria pro vyšší územní samosprávné celky.....	10
2.4.2. Pojem kraj	11
2.4.3. Působnost kraje	12
2.4.4. Orgány kraje	13
2.4.5. Volební proces v krajích	15
2.5. Rozpočty krajů	16
2.5.1. Rozpočtový proces	16
3. VÝVOJ HOSPODAŘENÍ A POPIS VYBRANÝCH KRAJŮ V LETECH 2005-2009	19
3.1. Moravskoslezský kraj.....	19
3.1.1. Analýza hospodaření Moravskoslezského kraje	21
3.2. Olomoucký kraj.....	23
3.2.1. Analýza hospodaření Olomouckého kraje	25
3.3. Zlínský kraj	27
3.3.1. Analýza hospodaření Zlínského kraje	29
3.4. Jihomoravský kraj	31
3.4.1. Analýza hospodaření Jihomoravského kraje.....	33
3.5. Srovnání hospodaření vybraných krajů.....	36
4. KOMPARACE VYBRANÝCH OBLASTÍ VÝDAJŮ	38
4.1. Základní údaje pro srovnávání	38
4.2. Celkové výdaje krajů.....	39
4.3. Výdaje dle vybraných ukazatelů	40
4.4. Výdaje rozpočtů krajů	42
4.4.1. Výdaje na dopravu	42
4.4.2. Výdaje na školství	44
4.4.3. Výdaje na kulturu	46

4.4.4.	Výdaje na zdravotnictví	48
4.4.5.	Výdaje na ochranu životního prostředí	49
4.4.6.	Výdaje na sociální věci	52
4.4.7.	Výdaje na územní rozvoj a komunální služby	53
4.5.	Celkové zhodnocení výdajových oblastí	56
5.	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
	SEZNAM ZKRATEK	
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

V České republice existuje dvoustupňový systém územní samosprávy. Tuto problematiku upravuje Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v hlavě sedmé. Zabývá se územním členěním republiky a správou jednotlivých celků. Českou republiku dělí na obce tzv. základní územní samosprávné celky, a kraje tzv. vyšší územní samosprávné celky.

Od 1. ledna 2001 bylo na území České republiky vymezeno 14 vyšších územních samosprávných celků včetně hlavního města Prahy. Jsou důležitým článkem veřejné politiky a realizují tzv. regionální veřejnou politiku, což je přechodná úroveň mezi národní a lokální veřejnou politikou. Vyšší územní samosprávné celky mají právo na samosprávu a vykonávají též státní správu vymezenou zákonem. Vlastní majetek, pečují o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých obyvatel.

Hospodaření krajů se řídí každoročně schvalovaným rozpočtem nebo rozpočtovým výhledem, jedná se o velmi důležitý nástroj pro správné fungování kraje. Rozpočty krajů se dělí na příjmovou a výdajovou stránku. Největší část příjmové stránky tvoří přijaté dotace, dále mezi příjmy patří daňové, nedaňové a kapitálové příjmy. Výdaje kraje se člení na běžné a kapitálové výdaje.

Tato diplomová práce se bude zabývat hospodařením vyšších územních samosprávných celků v letech 2005 - 2009. Dále bude porovnávat a hodnotit vybrané výdajové oblasti daných krajů, jimiž jsou oblast dopravy, školství, kultury, zdravotnictví, životního prostředí, sociálních věcí a územního rozvoje a komunálních služeb. Konkrétně se bude zaměřovat na kraj Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Jihomoravský. Tyto kraje byly vybrány, protože spolu tvoří Moravu a Slezsko.

Hlavním cílem práce je určit, z jaké části se vybrané výdajové oblasti přepočítané na jednoho obyvatele podílejí na celkových výdajích za roky 2005 – 2009. Dílčí cíle, které mají přispět k naplnění hlavního cíle, budou hodnotit na základě zjištěných poznatků vývoj příjmové a výdajové stránky rozpočtů krajů v letech 2005 – 2009 a také porovnávat vybrané výdajové oblasti jednotlivých krajů.

Pro dosažení stanového cíle diplomové práce je vymezena jedna následující hypotéza. Tato hypotéza tvrdí, že ve sledovaném pětiletém období byl procentuální podíl výdajů

na školství přepočítaný na jednoho obyvatele na celkových výdajích jednotlivých krajů největší ze všech vybraných oblastí, a tento podíl činil více jak 50 %.

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude obsažena v kapitole druhé. Tato kapitola se bude zabývat veřejnou správou a její reformou, která probíhá od 90. let. Obecně popisuje, co je to územní samospráva a poukazuje na rozdílné pojetí regionu v ČR a EU. Dále pojednává o vyšších územních samosprávních celcích v ČR, jejich působností, orgánech a volebním procesu v rámci kraje a poslední částí je rozpočtový proces, jako každoroční proces podstatný pro vznik rozpočtu.

Praktická část bude navazovat na část teoretickou s tím, že ve třetí kapitole se bude zaměřovat na popis jednotlivých krajů a bude analyzovat jejich příjmovou a výdajovou stránku rozpočtů za pětileté období 2005 – 2009. Ve čtvrté kapitole bude věnovat pozornost výdajové stránce rozpočtů jednotlivých krajů za pětileté sledované období. Vybrané výdajové oblasti poté přepočte pomocí dvou ukazatelů, jimiž jsou jeden obyvateľ a v některých případech i km², aby bylo možné porovnat dané výdaje jednotlivých krajů. Na konci této kapitoly bude celkové zhodnocení hospodaření krajů a jejich procentuální podíl na celkových výdajích.

V diplomové práci bude použita metoda popisu u charakteristiky jednotlivých krajů, metoda analýzy pro příjmové a výdajové stránky rozpočtů krajů v letech 2005 – 2009 a pro porovnání vybraných výdajových oblastí metoda komparace v časových řadách. Dále budou použity metody jako syntéza a dedukce důležité pro celkové zhodnocení v závěru práce.

Při zpracování práce se vychází ze zdrojů právních předpisů a odborné literatury z oblasti veřejné správy v teoretické části a internetových zdrojů v praktické části práce, přičemž nejčastějším zdrojem informací jsou dokumenty (např. závěrečné účty, výroční zprávy) dostupné na internetových stránkách jednotlivých krajů. Dalším cenným zdrojem je webová stránka, která poskytuje aplikaci ARISweb.

Kraje hospodaří s odlišnými finančními prostředky, protože v každém kraji existuje nějaká výdajová oblast, do které je potřeba investovat více či méně finančních prostředků. A působí zde další faktory, které toto ovlivňují, např. počet obyvatel, rozloha. Pro tuto diplomovou práci bude důležitý přepočet výdajových oblastí na vybrané ukazatele, aby bylo možné jednotlivé kraje mezi sebou porovnávat a dosáhnout také hlavního cíle práce.

2. KRAJSKÉ ZŘÍZENÍ V ČR

V této kapitole bude uvedena stručná historie vzniku veřejné správy. Dále se bude zabývat pojmem veřejná správa a základními informacemi o její reformě. Velmi důležité zde je i regionální uspořádání v souvislosti EU a poté v ČR, neboť někdy dochází ke špatnému pochopení těchto pojmů a jejich záměně s kraji. Z hlediska tématu práce se i obecněji zabývá vyššími územními samosprávnými celky, působností krajů v České republice, jejich orgány a rozpočtovým procesem.

2.1. Veřejná správa

Veřejná správa má zvláštní postavení, neboť řídí veřejný sektor a ovlivňuje jeho efektivnost, usměrňuje celou ekonomiku a společnost, a uplatňuje veřejný zájem pomocí politických rozhodnutí.

Správa je obecný pojem a lze jej chápat jako vykonávání činnosti spojené s právem. Správa je cílevědomá společenská činnost směřující k naplnění a dosažení cíle, který má charakter veřejný nebo soukromý. Obsah a charakter správy určuje správně právní odvětví.¹ Veškeré podstatné náležitosti správy jsou upraveny právními normami.² Na základě vlastnických práv k danému objektu dělíme správu na soukromou a veřejnou.

Správa soukromá se zabývá spravovaným objektem, kterým je věc soukromá nebo občan, můžeme o ní ale také hovořit, pokud se jedná o fyzické a právnické osoby, jenž mají vlastnická práva ke spravovanému objektu nebo k věci.

Veřejná správa je poskytování správních činností, jenž souvisejí s poskytováním veřejných služeb a se správou na ústřední a místní úrovni. Systémový přístup ji chápe jako systém, který je složený z prvků propojených vzájemnými vazbami.

Od počátku, kdy se soužití lidí začalo organizovat jako státní společenství, dostalo za úkol zabezpečovat společné blaho jak celku, tak i jeho jednotlivých členů. V dnešní době je charakterizováno jako správa veřejných záležitostí ve veřejném zájmu. Na základě toho je dána její nenahraditelná úloha jako specifické činnosti řídicího a organizačního charakteru zaměřené na veřejné záležitosti. Je cílenou činností, která je zaměřená na dosažení

¹ Viz. KÁŇA, Pavel (2007), str. 9.

² Viz. KÁŇA, Pavel (2007).

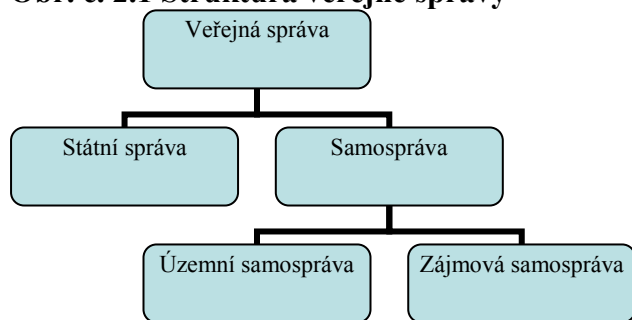
stanovených cílů. Disponuje veřejnou mocí, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů přímo nebo zprostředkovaně.³

Její funkce jsou:

- normativní (tvorba norem),
- ochranná (zajištění vnější a vnitřní bezpečnosti a pořádku),
- ekonomicko-regulační (usměrnění vývoje ekonomiky),
- hospodářsko-organizační (slouží k přerozdělování, tvorbě a použití bohatství ve veřejném sektoru).

Jejími subjekty jsou stát a veřejnoprávní korporace, které zde vystupují jako představitelé a nositelé veřejné moci ve státě. Realizují své postavení navenek prostřednictvím svých orgánů, tzv. správních orgánů.

Obr. č. 2.1 Struktura veřejné správy

Zdroj: Vlastní zpracování dle KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava. 2. vydání: MONTANEX. 2007.

Na obrázku č. 2.1 vidíme strukturu veřejné správy, na základě toho, můžeme na ni pohlížet ze dvou hledisek:

1) z hlediska zda veřejnou správu vykonává stát svými orgány:

- systém, který je tvořen státní správou a samosprávou,
 - o státní správu vykonávají:
 - ústřední orgány státní správy,
 - územní orgány státní správy,
 - ostatní státní orgány;
 - o samospráva zastupuje zájmy:

³ Viz. KADEČKA, Stanislav (2003).

- určitého území – územní,
- osob spojených určitými společenskými zájmy – zájmová.

2) z hlediska územního:

- jde o tu část veřejné správy, která je vykonávána příslušnými územně administrativními jednotkami, na něž je stát rozdělen,
- model uspořádání územní správy a samosprávy je dán různými faktory, např. tradice, politická situace.

2.1.1. Reforma veřejné správy

Veřejná správa v ČR prochází komplexní změnou celého systému správy, nebo-li reformou. Jednoduše se dá říct, že důvod k reformám je ten, že veřejná správa koná něco špatně. Ve svých počátcích byly reformy jednodušší a pomalé. Na základě toho, že se naše společnost neustále vyvíjí, začala se veřejná správa potýkat s dalšími problémy, jako jsou např. skrytá sabotáž, byrokratická setrvačnost, zmatené cíle, nevhodné strategie, korupce, neadekvátní informace a zpětné vazby. Příliš mnoho reforem vyvolává dilema, protože se vyřeší jeden problém, který vyvolá řadu dalších, ale tomu by se po předchozích zkušenostech mělo předcházet nebo s tím počítat.⁴

Zásadní vliv na postavení obcí a krajů v ČR mají jak ústavní úpravy, tak i reforma veřejné správy. Bylo rozhodnuto, že bude vycházet z předválečných principů. Veřejná správa prošla systémem podstatných změn. Cílem a úkolem těchto reformních kroků, které ještě stále probíhají, bylo dosáhnout žádoucího stavu v jejím fungování a větší spokojenosti občanů při řešení jejich problémů.

Hlavními problémy veřejné správy v 90. letech byly:

- vysoká míra centralizace rozhodování,
- velké pravomoci státu v porovnání s kompetencemi územní samosprávy,
- nízká odborná úroveň pracovníků ve veřejné správě,
- centrální plánování toku financí.

Reforma se na základě výše uvedených problémů zaměřila např. na:

- změny územního členění,

⁴ Viz. POMAHAČ, Richard; VIDLÁKOVÁ, Olga (2002).

- oddělení územní samosprávy od státní správy a moci,
- vytvoření právního prostředí pro fungování územní samosprávy,
- dekoncentraci (přesun kompetencí i na obce a kraje),
- decentralizaci (přesun kompetencí ze státu na územní samosprávu),
- začlenění regionální politiky do hospodářské politiky státu (požadavek EU),
- vytvoření vyšších územních samosprávných celků,
- reforma hospodaření obcí a krajů (zvýšení finanční soběstačnosti),
- reforma organizací ve veřejném sektoru a způsobu jejich financování (organizační složky a příspěvkové organizace),
- zkvalitnění informační soustavy a veřejné kontroly,
- vytvoření předpokladů pro občanskou kontrolu a její zkvalitňování,
- ucelené koncepce zvyšování kvalifikace pracovníků veřejné správy i vzdělávání členů volených orgánů na jednotlivých úrovních samosprávy.⁵

Probíhala na čtyřech úrovních a to:

- územní veřejné správy (byly provedeny územní změny, jejichž začátek byl již v roce 1990 dán zrušením národních výborů, obnovením obecních samospráv, vzniklo 14 vyšších územních samosprávných celků, byla dokončena zrušením 73 okresních úřadů a jejich působnost byla převedena na obecní a krajské úřady),
- ústřední státní správy (zřízení Ministerstva informačních technologií, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a Pozemkových úřadů, tento proces stále pokračuje, očekává se změna volby prezidenta republiky),
- výkonu veřejné správy (týká se činností finanční správy, modernizace prostředků a efektivity činnosti, vzdělání a zvyšování kvalifikace pracovníků),
- veřejných financí (jedná se o změny veřejných rozpočtů, obsahu příjmových a výdajových položek rozpočtů, dále také v oblasti důchodového a sociální zabezpečení atd.).

⁵ Viz. PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek (2005).

2.1.2. Fáze reformy veřejné správy⁶

První fáze se zaměřila na obnovení krajského zřízení. Díky ní přešly kompetence do samostatné působnosti krajů, ale také do jejich přenesené působnosti. Na základě toho došlo mimo jiné i k přenesení některých kompetencí na kraje z okresních úřadů. Kompetencí obcí se to v zásadě nedotklo.

Reforma na okresním stupni státní správy se označuje za druhou fázi. Došlo ke zrušení okresních úřadů a přechodu jimi vykonávaných kompetencí na jiné orgány veřejné správy. Tato změna potřebovala ke své realizaci legislativní a praktické kroky.

Pro dokončení reformy územní veřejné správy je Ministerstvo vnitra ČR odpovědné za provedení analýzy její účinnosti a hledá nástroje ke zkvalitnění činnosti samosprávných celků v rámci přenesené a samostatné působnosti.

Jednou z problematik jsou malé obce, a to jejich podmínky pro výkon působnosti, vytváření podmínek pro podporu jejich hospodářského a sociálního rozvoje, vyžadují návrhy na další řešení. S tímto problémem se potýká i u stanovení optimalizace výše příspěvku na výkon státní správy. Velmi důležitý problém, který stále trvá, se týká finančního zajištění činností krajů. Neboť disponuje prostředky na zabezpečení vlastní organizace a výkonu státní správy na své úrovni, ale chybí ji finance na naplnění samostatné působnosti v problematice územního rozvoje. Tento problém stále není vyřešen, protože nemůže snížit podíl obcí na rozpočtovém určení výnosů daní na základě reformy, jediným východiskem by mohlo být snížení podílu státu.

2.2. Územní samospráva

Územní samosprávou můžeme nazvat prostorově vymezený funkční celek, který sám rozhoduje o svých záležitostech a jeho spravované území je menší než stát. Některé prvky územní samosprávy se projevují již ve starém Římě a Řecku. Její vývoj je spjat s vývojem a úlohou státu. V jeho rámci vznikaly geograficky menší útvary, z nichž začaly vznikat sídla, jež získala určitou nezávislost od státu. Tato sídla začala spojovat jejich poloha, jazykové, etnické důvody a na základě toho se vyvinuly regiony. Územní samospráva tedy vznikala přirozeně (obce, města) nebo uměle (vyšší stupeň územní samosprávy).

⁶ Viz. PROVAZNÍKOVÁ, Romana (2007).

Územní samospráva je formou veřejného vládnutí, která vychází z Ústavy ČR. Realizuje práva občanů na vlastní samosprávu, na spravování určitého území. Jde o významný projev demokratizace společnosti.⁷

Každý samosprávný celek má historický vývoj, geografickou soudržnost, ekonomickou a hospodářskou samostatnost, zabezpečuje potřeby svých občanů a vytváří si svoje vlastní právní normy. Tyto celky jsou vytvořeny z potřeb veřejného a společenského zájmu a z principů řídit vlastní záležitosti občanů.⁸

Pro své úspěšné fungování a plnění funkcí si musí vytvořit potřebné předpoklady, jimiž jsou legislativní a ekonomické předpoklady. Legislativní předpoklady znamenají schválení potřebných zákonů, které zabezpečují vykonávání všech jejich funkcí. Mezi ekonomické předpoklady patří vlastnictví majetku, právo s ním hospodařit, možnost získávat vlastní finanční prostředky a sestavování vlastního rozpočtu.

Zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hlavním městě Praha, zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů spolu s dalšími zákony upravují vznik a postavení územní samosprávy, její organizaci a vnitřní členění, dále samostatnou a přenesenou působnost, vztahy se státem a její ekonomické předpoklady pro fungování.

Pokud samosprávné obce a kraje vykonávají státní správu, jsou současně územními správními jednotkami. Díky této kombinaci pak vzniká dvojí podřízenost, v samostatné působnosti vůči vlastnímu volenému orgánu a v přenesené působnosti k nadřízenému úřadu státní správy.⁹

Dělíme ji na:¹⁰

- územní samosprávu krajů a hlavního města Prahy (vyšší územní samosprávné celky),
- obecní územní samosprávu (základní územní samosprávné celky):
 - o statutární město s úřadem magistrátu,
 - o obec s úřadem výkonu rozšířené působnosti,
 - o obec s úřadem výkonu přenesené působnosti,
 - o obec s úřadem výkonu samostatné působnosti.

⁷ Viz. PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek (2005).

⁸ Viz. KÁŇA, Pavel (2007).

⁹ Viz. PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek (2005).

¹⁰ Viz. KÁŇA, Pavel (2007).

2.3. Regionální úroveň územní samosprávy v EU a ČR¹¹

Vymezit pojem region je značně obtížné, jeho pojetí v EU a ČR je rozdílné a jak již bylo na začátku dané kapitoly napsáno, občas dochází k jejich záměně. Region lze chápat jako území, které nemá žádnou formu vlastní samosprávy a má jen statistický význam. Mohou být stanoveny politicky, jako administrativní jednotky, nebo vznikají přirozeně jako kulturní, národnostní nebo náboženské celky.¹² V dnešní době se tento pojem používá v souvislosti s regionálním rozvojem a se strukturální a regionální politikou EU.

Regionální úroveň je mezistupněm mezi obcí a ústřední vládou. Jejím postavením se zabývá Evropská charta regionální samosprávy z roku 1997.

Činnosti regionů vycházejí ze zákonů dané země a mezi ně patří např. zvelebování svého vlastního majetku, zabezpečování veřejných statků, sociálně-ekonomický rozvoj a spolupráce se státem. Mezi její funkce řadíme funkci integrační, koordinační, reprezentační, regulační, poradní, přerozdělovací, regionálního plánování a územního plánování.

Regiony soudržnosti v České republice představují specifické územní celky, které vznikají kvůli Evropské unii, která pro nejrůznější porovnávání využívá územní statistické jednotky nebo-li NUTS. Její význam vidíme ve statických potřebách EU, v zařazení regionů do různých úrovní pro účely jednotlivých cílů strukturální politiky EU.

Jednotky na našem území byly rozděleny na základě dohody s Eurostatem. NUTS rozdělujeme do 5 úrovní, které závisí na populační velikosti v daných regionech:

- NUTS 1 – celé území ČR,
- NUTS 2 – 8 územních jednotek,
- NUTS 3 – 14 krajů,
- LAU 1 – 77 okresů,
- LAU 2 – obce.

NUTS 2 a 3 jsou důležité pro získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů.

Regiony soudržnosti (NUTS 2) dělíme na regiony:

¹¹ Viz. Kolektiv autorů (2008).

¹² Viz. www.wikipedia.cz (2011).

- rychle se rozvíjející – v ČR nalezneme jenom jeden tento region a to je Praha, má celou řadu komparativních výhod, je ekonomické, společenské, kulturní, vzdělanostní centrum,
- rozvíjející se – zde řadíme Jihozápad a Střední Čechy, mají úspěšný rozvoj, růstový potenciál, těží ze své polohy a průmyslových tradic a center,
- s nízkou dynamikou růstu – lze mezi ně zařadit Jihovýchod a Severovýchod, jejich velkou výhodou je vnitřní heterogenita, úspěšný rozvoj center, které kladně ovlivňují celkovou výkonnost kraje,
- zaostávající - patří zde Střední Morava, která vychází z celkově slabších charakteristik, je zde velmi nízká rozvinutost a dynamika růstu,
- upadající – do této skupiny patří Moravskoslezsko a Severozápad, jsou to regiony, jenž mají neuspokojivé ekonomické výsledky, které se navíc nezlepšují.

Úroveň NUTS 3 (kraje) má stejné rozdělení jako NUTS 2, mezi nejvíce rozvinuté regiony patří Praha, nejhůře je na tom kraj Olomoucký, Moravskoslezský a Ústecký, ve kterých jsou v jisté míře problémy v socioekonomickém rozvoji.

2.4. Vyšší územní samosprávné celky v České republice

Uměle vytvořené vyšší územní samosprávné celky mají historické kořeny v mnoha zemích. V 19. století se na našem území zformovaly dva vyšší stupně územní samosprávy a těmi jsou okresy a země. V Evropě v 90. letech role vyšších územních samosprávných celků značně posiluje.

Základní právní úprava vyšší územní samosprávy je zakotvena v Ústavě ČR v hlavě sedmé. V ČR se vytvoření krajů stalo jedním z cílů reformy veřejné správy a územní samosprávy. Tento cíl byl splněn v roce 2001, kdy začaly fungovat kraje. Mezi kraji jsou značené rozdíly v poloze, počtu obyvatel, ekonomickém potenciálu atd. V ČR vzniklo 14 vyšších územních samosprávných celků, včetně hlavního města Prahy a jsou vyjmenovány v příloze č. 1.

2.4.1. Kriteria pro vyšší územní samosprávné celky¹³

Při vymezování územně správních celků se využívají různá kritéria, mezi ně patří:

- minimální a maximální velikost celku (např. plošná velikost, počet obyvatel),

¹³ Viz. Kolektiv autorů (2008).

- dopravní dostupnost,
- psychologicko-sociologické argumenty a ekonomické aspekty.

Zejména se pro vymezení vyšších územně samosprávných celků v ČR uplatnily tyto následující kritéria:

- významná centra osídlení s rozvinutou obslužnou infrastrukturou, dojížděnkou do zaměstnání a za službami,
- kvantifikovatelné poznatky o regionální struktuře České republiky,
- historické a historickogeografické aspekty,
- fyzickogeografické charakteristiky,
- regionální, politické, kulturní a sociální vztahy v území.

Na základě těchto kriterií lze odvodit vyšší územní samosprávné celky s vysokou mírou autonomie a relativní uzavřeností. Byla využita Vládou ČR v roce 1997, na jejichž základě vznikl zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

2.4.2. Pojem kraj

Ústavní pojetí krajů v hlavě sedmé Ústavy ČR je velice blízké ústavnímu pojetí obcí. Je stejně jako obec právníkou osobou a vztahuje se na ně ochrana jejich vlastnického práva.¹⁴

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích vymezuje kraj jako veřejnoprávní korporaci a územní společenství občanů, a je dán třemi základními znaky:

- území kraje, na kterém se nacházejí obce a města,
- občané ČR s trvalým pobytem v obcích na území kraje,
- působnost:
 - o samospráva veřejných záležitostí, kterou vykonává v rámci samostatné působnosti v souladu s potřebami společenství občanů,
 - o přenesená působnost v rozsahu zákonem vymezeného výkonu státní správy.¹⁵

Občany kraje jsou fyzické osoby, které jsou občany ČR a jsou hlášeny k trvalému pobytu v obci kraje nebo ve vojenském újezdu obvodu kraje, dále osoba, která je vlastníkem

¹⁴ Viz. MELION, Miloslav (2002).

¹⁵ Viz. PEKOVÁ, Jitka (2004).

nemovitosti na území kraje a i cizí státní příslušník s trvalým pobytem v obci kraje. Mezi jejich práva patří aktivní a pasivní volební právo, požadování projednání záležitostí a žádostí, nahlížení do rozpočtu, spisů a usnesení zastupitelstva, hlasovat v krajském referendu a podávat návrhy, připomínky a podněty.

Aby mohl kraj správně fungovat, musí splňovat určité předpoklady. Těmito jsou vlastnictví majetku a právo s ním hospodařit, možnost získávat vlastní finanční prostředky, o jejichž výši a použití si může sám rozhodnout. Dále může rozhodovat o nedaňových příjmech, sestavování svého rozpočtu, schvalování zákonů důležitých pro vykonávání jeho funkce.

2.4.3. Působnost kraje¹⁶

Kraj plní úkoly v samostatné a přenesené působnosti. Příklady úkolů v samostatné působnosti jsou:

- zpracování programu komplexního rozvoje kraje,
- vytváření podmínek pro dopravní obslužnost kraje,
- rozvoj sociální péče,
- územně plánovací dokumentace kraje,
- ochrana a rozvoj zdravých životních podmínek,
- výchova a vzdělání (zřízení a rušení středních škol (dále jen „SŠ“), vyšších odborných škol (dále jen „VOŠ“), odborných učilišť, základních uměleckých škol, speciální základních škol a SŠ, dětských domovů, zařízení školního stravování),
- kulturní rozvoj,
- koncepce rozvoje státní památkové péče v kraji.

Kraj hospodaří se svým majetkem. Může zřizovat neziskové organizace a obchodní společnosti. V rámci této působnosti vydává obecně závazné vyhlášky kraje, které jsou sekundárními normativními správními akty. Právo vydávat tyto vyhlášky má zastupitelstvo kraje a lze jimi ukládat povinnosti fyzickým a právnickým osobám, jen stanoví-li tak zákon.

V rámci přenesené působnosti vykonává činnosti vyplývající ze zákona o krajích a dalších zákonech, provádí např. tyto činnosti:

¹⁶ Viz. PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek (2005).

- zajišťuje dlouhodobý záměr vzdělání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy,
- přiděluje předškolním, školským zařízením a školám finanční prostředky na mzdy a platy, na učební pomůcky, další vzdělání pedagogických pracovníků, rozvoj škol a zvyšování kvality vzdělání,
- pečuje o některé národní kulturní památky,
- vede seznam kulturních památek na svém území,
- řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení,
- zřizuje a spravuje zdravotnickou záchrannou službu, krajskou hygienickou službu,
- pořizuje územně plánovací podklady, plány velkých územních celků,
- ustanovuje lesní stráž,
- řídí myslivost,
- rozhoduje o vodohospodářských věcech hraničních toků,
- rozhoduje v případě nedostatku vody,
- povoluje zvláštní užívání silnic,
- rozhoduje o změnách v zařazení do kategorie silnic,
- zajišťuje evidenci a nakládání s odpady,
- dbá na ochranu přírody, krajiny, ovzduší,
- navrhuje varovný a smogový regulační systém.

V rámci přenesené působnosti vydává nařízení kraje. Tyto právní předpisy vydává rada kraje. Nařízení krajů jsou vydávána na základě jiné právní normy a k jejímu provedení, legislativní pravomoc je u nich podmíněná zmocňujícím zákonem.¹⁷

2.4.4. Orgány kraje

Kraj vede zastupitelstvo kraje. Mezi další orgány patří rada kraje, hejtman a krajský úřad. Kraj si mimo jiné může vytvořit i další orgány.

Zastupitelstvo kraje rozhoduje ve věcech týkající se samostatné působnosti kraje. Je vrcholným voleným orgánem kraje. Počet zastupitelů je dán počtem obyvatel (od 45 do 65

¹⁷ Viz. KADEČKA, Stanislav (2003).

členů). Mandát člena vzniká zvolením. Jedná se o veřejnou funkci, člen skládá slib a vykonává funkci osobně. Na základě zákona o krajích je zastupitelstvu vyhrazeno:

- předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,
- vydávat obecně závazné vyhlášky a věstníky kraje,
- schvalovat územně plánovací dokumentaci,
- schvalovat dopravní obslužnost,
- schvalovat rozpočet, závěrečný účet kraje,
- zřizovat a rušit krajské příspěvkové organizace atd.

Jednání je veřejné, svolává ho hejtman nebo jeho zástupce, případně člen zastupitelstva. Schází se dle potřeby, nejméně jednou za tři měsíce. Schvalují usnesení a rozhodnutí. Z jednání se pořizuje zápis, který obsahuje údaje o počtu přítomných a o programu včetně závěru, usnesení nebo rozhodnutí, jenž je uložen na krajském úřadě k nahlédnutí.

Rada kraje je výkonným orgánem kraje, odpovídá zastupitelstvu a podává mu zprávu o své činnosti. Schůze se konají dle potřeby a jsou neveřejné. O průběhu se pořizuje zápis. Tvoří ji hejtman, jeho zástupci a další členové volení z řad zastupitelstva kraje. Počet členů odpovídá počtu obyvatel kraje (9 nebo 11 členů). Úkolem rady kraje je:

- stanovit počet pracovníků kraje a jeho organizační složky,
- ukládat krajskému úřadu úkoly v oblasti samostatné působnosti,
- vyřizovat návrhy, připomínky a podněty obcí, společností i občanů kraje,
- pokud je zřizovatelem podniku, organizací nebo právnických osob:
 - o jmenuje a odvolává ředitele,
 - o stanovuje platy a odměny zaměstnancům,
 - o vykonává zřizovatelskou funkci.

Hejtman stojí v čele kraje a reprezentuje ho navenek. Je voleným zastupitelem kraje. Podepisuje právní předpisy kraje, vyhlášky a věstníky. Informuje občany kraje o činnosti krajských orgánů. Má jednoho nebo více zástupců nebo-li náměstků.

Výbor si zřizuje zastupitelstvo kraje pro iniciativní a kontrolní funkce. Nejčastěji jde o výbory finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost, v některých případech i pro národnostní menšiny. Počet členů je lichý a nejméně pětičlenný.

Komise je orgán, který si zřizuje rada kraje jako iniciativní a poradní orgán. Překládá stanoviska a náměty radě. Jejich počet je lichý jako u výboru.

Krajský úřad je výkonným orgánem kraje. Plní úkoly v samostatné působnosti, které mu byly uloženy zastupitelstvem. Vykonává i přenesenou působnost. Krajský úřad tvoří zaměstnanci. Má svou organizační strukturu a člení se na sekretariát hejtmána, sekretariát ředitele, odbory a oddělení. Podporuje komunikaci různých úrovní samosprávy, dále zabezpečuje informační systém, přezkoumává rozhodnutí vydané podřízenými úřady a organizuje kontroly vybraných činností obecních úřadů. Pro informování svých občanů zřizuje úřední desku.

V čele krajského úřadu stojí ředitel, jenž je zodpovědný hejtmanovi. Jeho pravomoci jsou:

- stanovení platu zaměstnancům krajského úřadu,
- vydávání organizačního, pracovního, spisového a skartačního řádu,
- řízení a kontrola činností právnických osob, které si kraj založil,
- plnění úkolů mu uložené hejtmanem, zastupitelstvem a radou.

2.4.5. Volební proces v krajích¹⁸

Volby jsou klíčový mechanismus zastupitelské demokracie, v němž se preference a postoje občanů konkretizují do podoby zvolených zastupitelských orgánů. Představují nejdůležitější formu politické participace občanů. Jejich základní funkcí je odhalit aktuální rozložení politických sil v daném politickém celku a rozdělit mezi ně mandáty, dále umožňují zjistit nároky a priority společnosti. Dále plní funkce např. integrační, legitimizační, kontrolní. Pro plnění všech funkcí je nezbytné, aby byl systém voleb založen na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Volební výsledky jsou závislé na vůli voličů a uzákoněném volebním systému, který je buď většinový nebo proporcionální. Volby do zastupitelstev krajů jsou upraveny zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů. Volí se na čtyřleté funkční období.

¹⁸ Viz. ČMEJREK, Jaroslav (2008).

Členem zastupitelstva může být zvolen každý volič, pokud u něho neexistuje překážka ve výkonu volebního práva. Tato funkce je neslučitelná s některými dalšími funkcemi, např. s výkonem státní služby dle služebního zákona.

Při těchto volbách si každý kraj tvoří jeden vícemandátový volební obvod. Kandidátní listiny pro volby podávají registrované politické strany a hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice. Na této listině nalezneme údaje jako jsou např. název kraje, politické strany, hnutí nebo koalice a jejich složení (jméno, příjmení, věk, povolání a obec, ve které jsou přihlášení k trvalému bydlišti).

Každý volič hlasuje osobně a jeho zastoupení je nepřístupné. Volič s hlasovacími lístky vstoupí do prostoru určeného k úpravě jeho lístků a vloží jeden vybraný do úřední obálky. Po ukončení hlasování vyjme okrsková volební komise obálky z volební schránky. Poté rozdělí a sečte hlasovací lístky. Dále sečte přednostní hlasy, které byly odevzdány jednotlivcům. Stanovaný počet mandátů v zastupitelstvu kraje se rozdělí politickým stranám, hnutím a koalicím v jediném skrutiniu. Do skrutinia postupují jen strany, hnutí a koalice, které získaly v rámci kraje minimálně 5 % z celkového počtu platných hlasů v kraji. Pak dochází k přepočítávání hlasů na mandáty a využívají d'Hondtovu formuli.¹⁹

2.5. Rozpočty krajů

Rozpočty jsou decentralizované peněžní fondy, účetní bilance, rozpočtové plány, ale také nástroje regionální politiky, které slouží ke splnění volebních programů krajů. Každý kraj si sestavuje svůj rozpočet, jenž bilancuje s výdaji a příjmy, které jsou potřebné na zajištění veřejného sektoru v rámci kraje, včetně vykonávané přenesené působnosti, na daný rozpočtový rok. Dlouhodobým cílem krajů je, aby jejich rozpočet byl vyrovnaný (příjmy se rovnají výdajům), eventuálně přebytkový (příjmy jsou vyšší než výdaje).

2.5.1. Rozpočtový proces²⁰

Pod tímto pojmem si představíme souhrn činností, jenž jsou nezbytné k řízení hospodaření kraje v příslušném rozpočtovém období. Rozpočet se sestavuje na jeden kalendářní rok, ale rozpočtový proces je mnohem delší (1,5 až 2 roky).

¹⁹ Jedná se o přepočítávání hlasů na mandáty. Počet platných hlasů pro každou z politických stran, hnutí a koalic, které získaly minimálně 5 % z celkového počtu platných hlasů v kraji, se postupně dělí číslem 1,42 a dále celými čísly počínaje číslem 2. Vypočte se tolik podílů, kolik je kandidátů na hlasovacím lístku, nezapočítávají se ti, kteří se vzdali nebo byli odvoláni. Hodnoty podílů se vypočtou a uvedou se zaokrouhlením na dvě desetinná místa nahoru. Takto vypočtené podíly se seřadí sestupně dle velikosti a uvede se seznam tolika podílů, kolik členů zastupitelstva kraje má být zvoleno.

²⁰ Viz. PROVAZŇKOVÁ, Romana (2007).

Rozpočtový proces můžeme dělit do těchto etap:

- analýza minulých let a stanovení priorit pro následující rozpočtové období,
- sestavení návrhu rozpočtu,
- projednání a schválení návrhu rozpočtu,
- kontrola plnění rozpočtu,
- skutečné plnění rozpočtu – závěrečný účet,
- následná kontrola,
- aktualizace rozpočtového výhledu.

Sestavování návrhu rozpočtu provádí nejčastěji finanční odbor kraje. Podkladem pro návrh je rozpočtový výhled kraje, dále navazuje na údaje z rozpisu platného státního rozpočtu nebo provizoria, také odráží závislost na jiných rozpočtech. Reflektuje i požadavky vedoucích odborů a zastupitelů. Tento návrh musí vycházet z analýzy hospodaření nejméně dva roky nazpátek.

Sestavený návrh rozpočtu se projednává ve finančním výboru a radě kraje. Jejich případné připomínky se zapracují do návrhu rozpočtu. Rozpočet schvaluje zastupitelstvo kraje a to závazně ukazuje, které se poté rozepisují dle detailní rozpočtové skladby. Takto schválený rozpočet musí být reálný, pravdivý, úplný a vyrovnaný (přebytkový nebo schodkový, ale schodek musí být pokryt finančními prostředky z minulých let či půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí, výnosem z prodeje majetku nebo vlastních dluhopisů).

O skutečném plnění rozpočtu se zpracovává přehled, který jinak nazýváme závěrečný účet, zpracovaný finančním odborem a radou kraje a jeho schválení je v pravomoci zastupitelů kraje. Zpráva o přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý rok je nezbytnou součástí projednání závěrečného účtu. Závěrečný účet obsahuje celkový pohled na hospodaření za uplynulý kalendářní rok, porovnání schváleného, upraveného a skutečného rozpočtu. Tento účet se vyvěšuje na úřední desce 15 dní před projednáváním zastupitelstva kraje, které poté uzavírá celoroční hospodaření s vyjádřením „bez výhrad“ anebo „s výhradami“ a to nejpozději do 30. června.

Během rozpočtového roku dochází k nesrovnalostem mezi rozpočtem a skutečností, které jsou dány organizačními změnami, změnami zákonů a nebo nečekanými skutečnostmi. Jsou hrazeny změnou rozpočtu, využitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů

nebo realizováním rozpočtového opatření. Rozpočtové opatření je povolený přesun prostředků mezi jednotlivými příjmy a výdaji rozpočtu.

Pokud rozpočet není schválen do 1. 1. daného nového rozpočtového roku, hospodaří se dle rozpočtového provizoria, což znamená hospodaření dle skutečností v minulém rozpočtovém období nebo dle plánovaného rozpočtu.

Každý kraj má své příjmy, které vydává na své potřeby, jenž nazývá výdaji. Jejich druhové třídění naleznete v příloze č. 2 Druhové třídění rozpočtové skladby krajských zřízení v ČR.

Zákon č. 483/2001 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, se zabývá rozdělováním daňových příjmů mezi obce, kraje a stát. Jedná se o šest typů sdílených daní. V případě daní z příjmů právnických osob, pokud ji zřídil a platí kraj, jde celá tato placená daň ve výši 100 % zpět kraji. Dále má podíl 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z:

- přidané hodnoty,
- příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků (zálohy na daň),
- příjmů fyzických osob vybírané srážkou dle zvláštní sazby,
- příjmů právnických osob.

Dalším jejich příjmem je 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob (jenž odvádějí zálohy na daň).

Procentuální vyjádření podílů jednotlivých krajů na celostátním hrubém výnosu daní je v příloze č. 3, každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí určitým procentem, který stanovuje výše uvedený zákon. Nejvíce se na něm podílí Středočeský a Jihomoravský kraj, nejmenší podíl má Karlovarský a Liberecký kraj.

3. VÝVOJ HOSPODAŘENÍ A POPIS VYBRANÝCH KRAJŮ V LETECH 2005-2009

Následující kapitola se bude zabývat o vybrané kraje, jimiž jsou kraje Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Jihomoravský, spolu tyto čtyři vyšší územní samosprávné celky tvoří Moravu a Slezsko. Práce se budu blíže zabývat popisem výše uvedených krajů, vývojem jejich hospodaření v pětiletém období, a to v letech 2005 až 2009 a analýzou jejich příjmové a výdajové stránky. Veškeré údaje v této kapitole jsou čerpány z oficiálních webových stránek každého kraje, ČSÚ a ARISweb.

3.1. Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj se nachází v nejvýchodnější části ČR. Na území kraje se nacházejí čtyři euroregiony – Beskydy, Praděd, Silesia a Těšínské Slezsko.

V tabulce č. 3.1 jsou uvedeny základní charakteristické prvky Moravskoslezského kraje dle vybraných kritérií.

Tab. č. 3.1 Základní charakteristika Moravskoslezského kraje (k 31. 12. 2009)

Kritérium	Moravskoslezský kraj
Rozloha	5 427 km ² (6,9 % rozlohy ČR)
Počet obyvatel	1 247 373
Hustota osídlení	230 obyvatel/km ² (v ČR 133 obyvatel/km ²)
Míra registrované nezaměstnanosti	12,14 % (v ČR 9,24 %)
HDP na jednoho obyvatele	281 634 Kč

Zdroj: Internetové stránky Českého statistického úřadu Moravskoslezského kraje, <http://www.ostrava.czso.cz>, vlastní zpracování.

Sídlem Moravskoslezského kraje a současně největší obcí je Ostrava. Je jedním z krajů s nejvyšším počtem obyvatel. Nejvíce obyvatel žije v okrese Ostrava-město a nejméně v okrese Bruntál. Hustota osídlení v porovnání s ČR je vyšší skoro o 100 obyvatel/km². Míra registrované nezaměstnanosti je velmi vysoká a to v souvislosti s útlumem těžkého průmyslu a díky tomu patří tento kraj mezi oblasti s nejvíce poškozeným životním prostředím v ČR.

Území kraje je vymezeno územími okresů Bruntál, Nový Jičín, Opava, Frýdek-Místek, Karviná a Ostrava-město. V kraji je 299 obcí, z toho je 22 obcí s rozšířenou působností, jimiž jsou Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek,

Frydlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec a Vítkov.

Délka dálnic a silnic je 3 428 km a v kraji je registrováno 674 286 motorových vozidel. Působí zde 18 nemocnic, 475 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 20 odborných léčebných ústavů. Ve školním roce 2009/2010 navštěvovaly na území kraje děti, žáci a studenti 468 mateřských škol (dále jen „MŠ“), 455 základních škol (dále jen „ZŠ“), 153 SŠ, 2 konzervatoře, 11 VOŠ a 5 vysokých škol (dále jen „VŠ“). Pro sociální potřeby občanů funguje 61 domovů pro seniory, 29 denních a 6 týdenních stacionářů, 27 domovů pro osoby se zdravotním postižením, 160 domů s pečovatelskou službou a 270 sociálních služeb v ostatních zařízeních. Pro kulturní život obyvatel je na území kraje vybudováno 418 veřejných knihoven včetně poboček, 58 kin, 75 muzeí, 136 galerií a 23 divadel.

Moravskoslezský kraj zastupuje navenek hejtman. Zastupitelstvo kraje mu svěřilo zabezpečování daných úkolů na úsecích bezpečnosti a krizového řízení, legislativy, zahraničních vztahů, financí a majetku a integrovaného záchranného systému.

V čele krajského úřadu stojí ředitel. Úřad se člení na odbory a každý odbor se dále dělí na oddělení. Krajský úřad má 16 odborů, kterými jsou odbor kancelář hejtmana kraje; kancelář ředitele krajského úřadu; kontroly a interního auditu; právní a organizační; informatiky; vnitra a krajský živnostenský úřad; investiční a majetkový; financí; zdravotnictví; územního plánování, stavebního řádu a kultury; regionálního rozvoje a cestovního ruchu; životního prostředí a zemědělství; školství, mládeže a sportu; evropských projektů; sociálních věcí; dopravy a silničního prostředí. Pracuje v něm 652 zaměstnanců.

Zastupitelstvo kraje je složeno z 65 členů, kteří jsou zástupci různých politických stran, a to 31 členů je z České strany sociálně demokratické (dále jen „ČSSD“); 18 z Občanské demokratické strany (dále jen „ODS“); 11 z Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen „KSČM“) a 5 z Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové (dále jen „KDU-ČSL“). Pro svou práci si zřídilo 12 výborů, jimiž jsou výbor finanční; kontrolní; pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost; pro národnostní menšiny; pro územní plánování; zdravotní; pro životní prostředí; zahraniční; pro dopravu; sociální; pro kulturu a památky; tělovýchovu a sport.

Rada Moravskoslezského kraje je 11-členná, v čele je hejtman kraje, dále pak 6 náměstků hejtmana kraje a 4 neuvolnění členové. Rada Moravskoslezského kraje

si zřídila jako své pomocné orgány komise, kterými jsou komise bezpečnostní a pro integrovaný záchranný systém; investiční; legislativní; pro občany se zdravotním postižením; pro rozvoj Moravskoslezského kraje a cestovní ruch; pro zemědělství a venkov; pro vědu, výzkum a vysoké školy.

3.1.1. Analýza hospodaření Moravskoslezského kraje

Hospodaření Moravskoslezského kraje je založeno na analýze rozpočtů kraje, konkrétně na analýze jednotlivých tříd příjmové a výdajové stránky rozpočtů za roky 2005 až 2009, tato analýza zachycuje, jak kraj hospodařil v uvedených letech.

V tabulce č. 3.2 lze vidět vývoj hospodaření v pětiletém období v Moravskoslezském kraji, jenž je založen na rozboru jednotlivých tříd a základních položkách příjmové a výdajové stránky jejího rozpočtu. Příjmy jsou složeny z příjmů daňových, nedaňových, kapitálových a z přijatých dotací. Výdajová stránka se dělí na běžné a kapitálové výdaje.

Tab. č. 3.2 Hospodaření Moravskoslezského kraje v letech 2005 – 2009 (v tis. Kč)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Tř. 1 - Daňové příjmy	3 921 787	4 193 720	4 573 580	4 972 512	4 353 820
Tř. 2 - Nedaňové příjmy	260 510	249 901	228 889	317 151	445 942
Tř. 3 - Kapitálové příjmy	48 468	21 678	275 207	87 839	90 490
Tř. 4 - Přijaté dotace	9 905 978	10 747 559	10 355 369	10 985 659	12 404 835
PŘÍJMY CELKEM	14 136 743	15 212 858	15 433 045	16 363 161	17 295 087
Tempo růstu příjmů	-	7,6%	1,4%	6,0%	5,7%
Tř. 5 - Běžné výdaje	12 489 341	13 308 269	13 135 040	13 733 819	14 927 606
Tř. 6 - Kapitálové výdaje	1 190 711	2 309 158	1 748 402	2 741 160	2 177 358
VÝDAJE CELKEM	13 680 052	15 617 427	14 883 442	16 474 979	17 104 964
Tempo růstu výdajů	-	14,2%	-4,7%	10,7%	3,8%
SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	456 691	-404 569	549 603	-111 818	190 123
Tř. 8 - Financování	-456 691	404 569	-549 603	111 818	-190 123

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Jak lze z tabulky vyčíst celkové příjmy se pohybovaly v rozmezí 14 až 17 mld. Kč. Každoročně docházelo ke zvyšování příjmů. V roce 2006 došlo ke zvýšení příjmů oproti předchozímu roku o 8 %. Výdaje v pětiletém období mají stejně jako příjmy rostoucí charakter, nejnižší byly v roce 2005 a činily necelých 14 mld. Kč. Nejvíce finančních prostředků kraj vynaložil v roce 2009 a přesáhly částku 17 mld. Kč, oproti roku 2008 došlo ke zvýšení výdajů o 14 %. Při porovnání roku 2006 a 2007 došlo ke snížení růstu výdajů o 5 %.

V konečném výsledku bylo hospodaření kraje ve sledovaném období kolísavé. Střídalo se období kladných výsledků se záporným obdobím. V roce 2006 a 2008 bylo hospodaření záporné, v roce 2006 byl schodek přes 404 mil. Kč a v roce 2008 došlo k zápornému výsledku ve výši 112 mil. Kč. V roce 2005, 2007 a 2009 byly příjmy vyšší než výdaje a jejich přebytek byl v rozmezí od 190 mil. Kč do 549 mil. Kč, přičemž nejvyšší přebytek byl v roce 2007, a nejnižší v roce 2009.

Příjmy jsou v rámci hospodaření kraje velmi důležité. Zastoupení podílů příjmů v jednotlivých třídách se různí, a proto je vhodná jejich bližší analýza. Následující tabulka č. 3.3 popisuje procentuální podíly jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech Moravskoslezského kraje v pětiletém sledovaném období a pro lepší orientaci jsou v tabulce opět uvedeny částky jednotlivých příjmů v mil. Kč.

Tab. č. 3.3 Příjmy Moravskoslezského kraje v letech 2005 - 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Daňové příjmy	3 922	28	4 194	27	4 573	30	4 972	30	4 354	25
Nedaňové příjmy	261	2	250	2	229	1	317	2	446	3
Kapitálové příjmy	48	0	22	0	275	2	88	1	90	0
Přijaté dotace	9 906	70	10 747	71	10 356	67	10 986	67	12 405	72
PŘÍJMY CELKEM	14 137	100	15 213	100	15 433	100	16 363	100	17 295	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Největší položku příjmů tvořily přijaté dotace, byly v rozmezí 10 až 12 mld. Kč a podílely se na celkových příjmech 67 až 72 %. Daňové příjmy představují druhou největší položku příjmů a jejich procentuální podíl na celkových příjmech byl nejvyšší v roce 2008 a to přes 30 %, v roce 2009 klesly o 5 %. Přičemž v roce 2005 byly daňové příjmy ve výši 3,9 mld. Kč a v roce 2008 dosáhly skoro 5 mld. Kč, v posledním sledovaném roce došlo k jejich snížení o 0,6 mld. Kč. Nedaňové a kapitálové příjmy představují minimální podíl na celkových příjmech rozpočtu Moravskoslezského kraje. Nedaňové příjmy byly v rozmezí 260 až 445 mil. Kč a tvořily skoro 2 % na celkových příjmech. Kapitálové příjmy byly zanedbatelné a v rozmezí 21 mil. Kč až 275 mil. Kč. Jejich největšího podílu 2 % bylo dosaženo v roce 2007.

Následující tabulka popisuje procentuální podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích a také jejich konkrétní částky v mil. Kč.

Tab. č. 3.4 Výdaje Moravskoslezského v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Běžné výdaje	12 489	91	13 308	85	13 135	88	13 734	83	14 928	87
Kapitálové výdaje	1 191	9	2 309	15	1 748	12	2 741	17	2 177	13
VÝDAJE CELKEM	13 680	100	15 617	100	14 883	100	16 475	100	17 105	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Tabulka č. 3.4 znázorňuje vývoj výdajů kraje v letech 2005-2009. Největší část výdajů tvoří běžné výdaje, zahrnují vedle financování provozu krajského úřadu a jeho zaměstnanců, také příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím a spolkům, které v kraji fungují. Jejich podíl na celkových výdajích se během sledovaných let pohyboval od 83 do 91 %. Nejvyššího procentuálního podílu dosáhl v roce 2005 a v roce 2008 byl jejich podíl nejnižší. Hodnota těchto výdajů se v průběhu období pohybovala od 12 do 15 mld. Kč. Kapitálové výdaje jsou zejména investiční a jednorázové a v jednotlivých letech kolísaly. Nejvyšší hranice podílu bylo dosaženo v roce 2008 a to necelých 17 % a spodní hranice bylo dosaženo v roce 2006 a podíl na celkových výdajích činil 9 %. Jejich částka byla v rozmezí 1 až 3 mld. Kč.

Protože v době zpracovávání diplomové práce nebyly dostupné konečné výsledky závěrečného účtu hospodaření Moravskoslezského kraje za rok 2010, jsou zde uvedeny jen schválené upravené údaje pro tento rok. Počítalo se s příjmy ve výši 15,6 mld. Kč. Výdaje se pohybovaly kolem 18,2 mld. Kč. Výsledkem hospodaření by měl být schodek přes 2,6 mld. Kč. Celkově došlo ke snížení jak příjmů, tak výdajů oproti minulým rokům.

3.2. Olomoucký kraj

Olomoucký kraj vznikl jako všechny ostatní vyšší územní samosprávné celky v roce 2000. Tento kraj leží ve střední části Moravy.

V tabulce č. 3.5 jsou uvedeny základní údaje o Olomouckém kraji k 31. 12. 2009 dle různých kritérií.

Tab. č. 3.5 Charakteristika Olomouckého kraje (k 31. 12. 2009)

Kritérium	Olomoucký kraj
Rozloha	5 267 km ² (6,7 % rozlohy ČR)
Počet obyvatel	642 041
Hustota osídlení	122 obyvatel/km ² (v ČR 133 obyvatel/km ²)
Míra registrované nezaměstnanosti	12,19 % (v ČR 9,24 %)
HDP na jednoho obyvatele	260 450 Kč

Zdroj: Internetové stránky Českého statistického úřadu, Olomoucký kraj, <http://www.olomouc.czso.cz/>, vlastní zpracování.

Sídelním městem je statutární město Olomouc, toto město je také sídlem arcibiskupství křesťanské i pravoslavné církve. Svou rozlohou se řadí k menším krajům ČR. Zalidněnost v kraji se pohybuje kolem průměru v ČR, ale značně se liší v jednotlivých okresech. Nejvíce obyvatel žije v okrese Olomouc, nejméně poté v okrese Jeseník. Míra registrované nezaměstnanosti je na vyšší úrovni, než je celorepublikový průměr.

Území kraje je vymezeno územími 5 okresů, jimiž jsou Olomouc, Přerov, Prostějov, Šumperk a Jeseník. V rámci kraje působí 399 obcí. V kraji se nachází jeden vojenský újezd. Krom výše uvedených 5 okresních měst vykonávají rozšířenou působnost státní správy další obce, kterými jsou Hranice, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Šternberk, Uničov a Zábřeh.

V kraji funguje Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje. Délka dálnic a silnic je 3 582 km a na území kraje je registrováno 387 297 vozidel. V kraji funguje 9 nemocnic, 324 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 13 odborných léčebných ústavů. Ve školním roce 2009/2010 fungovalo 360 MŠ, 304 ZŠ, 100 SŠ, jedna konzervatoř, 8 VOŠ a 3 VŠ. V rámci sociální oblasti je pro obyvatele kraje zřízeno 32 domovů pro seniory, 18 denních a 3 týdenní stacionáře, 11 domovů pro osoby se zdravotním postižením, 90 domů s pečovatelskou službou a ve 134 dalších zařízeních je poskytována sociální péče. V kraji je vybudováno 520 knihoven včetně jejich poboček, 46 kin, stejný počet muzeí, 48 galerií a 6 divadel.

Hejtmanovi kraje, jenž stojí v jeho čele, zastupitelstvo svěřilo kompetence v oblasti krizového řízení, vnějších vztahů, cestovního ruchu, programů EU a investic.

Krajský úřad Olomouckého kraje řídí ředitel. K 31. 12. 2009 zde pracovalo 504 zaměstnanců. Krajský úřad je složen ze dvou kanceláří a to hejtmana a ředitele, dále živnostenského úřadu, útvaru interního auditu a dalších 12 odborů, jimiž jsou odbor dopravy a silničního hospodářství; ekonomický; informačních technologií; investic a evropských programů; kultury a památkové péče; majetkový a právní; sociálních věcí; správní a legislativní; strategického rozvoje kraje; školství, mládeže a tělovýchovy; zdravotnictví; životního prostředí a zemědělství.

Zastupitelstvo Olomouckého kraje je složeno z 55 členů, z toho 27 křesel patří ČSSD; 13 ODS; 10 KSČM a posledních 5 křesel patří KDU-ČSL. Jako svůj poradní a iniciativní orgán si zřídilo 6 výborů, které jsou zaměřeny na oblasti finanční; kontrolní; regionální rozvoje; rozvoje cestovního ruchu; výchovy, vzdělávání a zaměstnanosti a zdravotnictví.

Rada kraje je složena z hejtmána, prvního a druhého náměstka, 5 náměstků hejtmána a třech neuvolněných členů. Pro svou činnost si zřídila 11 komisí, kterými jsou komise pro dopravu; informatiku; kulturu a památkovou péči; legislativu; majetkoprávní záležitosti; mládež a sport; prevenci kriminality a drogových závislostí; rodinu a sociální záležitosti; rozvoj venkova a zemědělství; vnější vztahy a životní prostředí.

3.2.1. Analýza hospodaření Olomouckého kraje

Tato podkapitola se zabývá hospodařením Olomouckého kraje ve sledovaném období 2005 – 2009 a dále analýzou jednotlivých příjmů a výdajů v tomto období.

Tab. č. 3.6 Hospodaření Olomouckého kraje v letech 2005 – 2009 (v tis. Kč)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Tř. 1 - Daňové příjmy	2 774 178	2 958 428	3 237 274	3 456 831	3 046 146
Tř. 2 - Nedaňové příjmy	288 263	347 064	309 135	316 575	505 891
Tř. 3 - Kapitálové příjmy	12 547	36 201	18 606	13 604	9 211
Tř. 4 - Přijaté dotace	5 167 498	5 570 861	5 295 877	5 351 262	6 532 311
PŘÍJMY CELKEM	8 242 486	8 912 554	8 860 892	9 138 272	10 093 559
Tempo růstu příjmů	-	8,1%	-0,6%	3,1%	10,5%
Tř. 5 - Běžné výdaje	7 541 967	8 018 793	7 687 072	7 866 116	8 659 842
Tř. 6 - Kapitálové výdaje	820 324	1 350 149	1 310 603	1 793 237	1 935 395
VÝDAJE CELKEM	8 362 291	9 368 942	8 997 675	9 659 353	10 595 237
Tempo růstu výdajů	-	12,0%	-4,0%	7,4%	9,7%
SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	-119 805	-456 388	-136 783	-521 081	-501 678
Tř. 8 – Financování	119 805	456 388	136 783	521 081	501 678

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V tabulce č. 3.6 jsou uvedeny údaje týkající se hospodaření Olomouckého kraje v letech 2005 – 2009. Příjmy měly rostoucí charakter, i když v roce 2007 klesly o více jak 50 mil. Kč. Příjmy se pohybovaly od 8 od 10 mld. Kč. Největší část příjmů tvořily přijaté dotace a nejmenší kapitálové příjmy. Také výdajová stránka měla rostoucí charakter, ale opět v roce 2007 došlo ke snížení o přibližně 370 mil. Kč oproti roku 2006. Výdaje se pohybovaly od 8 do 10,6 mld. Kč.

Zajímavé je srovnání tempa růstu celkových příjmů, kde je největší rozdíl znatelný mezi roky 2008 a 2009, kdy se příjmy zvýšily o 10 %. Pokud se jedná o výdaje, tak je největší rozdíl v roce 2005 a 2006. Klesající tempo růstu jak příjmů, tak výdajů bylo v roce 2007 ve srovnání s rokem 2006.

Lze konstatovat, že výsledek hospodaření kraje byl ve sledovaném období vždy záporný a kolísavý, protože rozdíl konečného výsledku byl mezi jednotlivými roky znatelný,

mezi roky 2007 a 2008 byl pokles o necelých 400 mil. Kč. Nejnižší schodek byl v roce 2005 a to necelých 120 mil. Kč, nejvyššího minusového výsledku bylo dosaženo v roce 2008 a ten činil více jak půl miliardy Kč.

Příjmy rozpočtu Olomoucké kraje dělíme na daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté dotace, poslední zmiňovaný příjem tvoří vždy největší podíl na celkových příjmech. Příjmy kraje jsou blíže rozebírány v následující tabulce.

Tab. č. 3.7 Příjmy Olomouckého kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Daňové příjmy	2 774	34	2 958	33	3 237	37	3 457	38	3 046	30
Nedaňové příjmy	288	3	347	4	309	3	316	3	506	5
Kapitálové příjmy	13	0	36	0	19	0	14	0	9	0
Přijaté dotace	5 167	63	5 571	63	5 296	60	5 351	59	6 533	65
PŘÍJMY CELKEM	8 242	100	8 912	100	8 861	100	9 138	100	10 094	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V tabulce č. 3.7 jsou uvedeny částky jednotlivých příjmů v mil. Kč a jejich procentuální podíl na celkových příjmech v letech 2005 – 2009. V roce 2005 až 2009 byly přijaté dotace v rozmezí 5 až 6,5 mld. Kč. Měly kolísavý charakter. Jejich procentuální podíl byl nejnižší v roce 2008 a nejvyšší v roce 2009. Daňové příjmy jsou druhý největší příjem rozpočtu kraje a tvoří více jak 30 % na celkových příjmech. Jejich tempo bylo do roku 2008 rostoucí a v roce 2009 pokleslo o 8 % ve srovnání s rokem 2008. Nedaňové příjmy byly vyšší než 3 % a v roce 2009 se dostaly až na 5 % a pohybovaly se od 288 mil. Kč do 506 mil. Kč. Kapitálové příjmy jsou minimální a zanedbatelné, neboť za pětileté sledované období nedosáhly ani 1 %.

Výdaje kraje jsou důležité pro fungování kraje. V následující tabulce č. 3.8 je uveden procentuální podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích a částky výdajů v mil. Kč.

Tab. 3.8 Výdaje Olomouckého kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Běžné výdaje	7 542	90	8 019	86	7 687	85	7 866	81	8 660	82
Kapitálové výdaje	820	10	1 350	14	1 311	15	1 793	19	1 935	18
VÝDAJE CELKEM	8 362	100	9 369	100	8 998	100	9 659	100	10 595	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Běžné výdaje tvoří největší podíl na celkových výdajích, ve sledovaném období docházelo k jejich nárůstu, výjimku tvoří rok 2007, kdy došlo k jejich poklesu oproti předcházejícímu roku. Na celkových výdajích se v roce 2005 podílely 90 %, což byl nejvyšší podíl a nejnižší byl v roce 2008 a to 81 %. Největší nárůst o 1 mld. Kč nastal mezi roky 2008

a 2009. Kapitálové výdaje byly nejnižší v roce 2005, nejvyšší v roce 2008 a jejich podíl byl od 10 do 19 %. Největší rozdíl byl mezi roky 2005 a 2006, zde došlo ke zvýšení kapitálových výdajů o 500 mil. Kč, což činilo nárůst o 4 %.

V době zpracovávání diplomové práce Olomoucký kraj neměl dostupné informace o svém hospodaření v roce 2010, a proto zde jsou uvedeny údaje jen předběžné, které jsou dostupné na webových stránkách kraje. Kraj nepočítal s nárokem na některé dotace, a proto jsou částky příjmů a výdajů relativně malé oproti předcházejícím letům. Počítal s příjmy ve výši 4,1 mld. Kč a s výdaji v částce 4,1 mld. Kč. Olomoucký kraj doufá, že dojde k rovnosti příjmů a výdajů za daný rok.

3.3. Zlínský kraj

Hlavním předpisem odůvodňujícím vznik Zlínského kraje je ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1 /1993 Sb., ústava ČR. Zlínský kraj je geograficky velmi zajímavý. Jedná se o kraj, kde lze najít léčivé prameny, vinice, úrodnou půdu a hory, jde o kraj folkloru, historických i technických památek.

Tabulka č. 3.9 popisuje Zlínský kraj, tyto základní údaje jsou čerpány z webových stránek Českého statistického úřadu. Vizí kraje je „Region s moderní prosperující ekonomikou, s rostoucí životní úrovní a vysokou zaměstnaností, atraktivní pro obyvatele, investory i návštěvníky.“²¹

Tab. 3.9 Základní údaje o Zlínském kraji (k 31. 12. 2009)

Kritérium	Zlínský kraj
Rozloha	3 964 km ² (5,0 % rozlohy ČR)
Počet obyvatel	591 042
Hustota osídlení	149,1 obyvatel/km ² (v ČR 133 obyvatel/km ²)
Míra registrované nezaměstnanosti	10,83 % (v ČR 9,24 %)
HDP na jednoho obyvatele	286 977 Kč

Zdroj: Internetové stránky Českého statistického úřadu Zlínského kraje, <http://www.zlin.czso.cz/>, vlastní zpracování.

Zlínský kraj se svou velikostí řadí mezi menší kraje. Nejvíce obyvatel bydlí v okrese Zlín, nejméně poté v okrese Kroměříž. Hustota osídlení je o více jak 15 obyvatel/km² vyšší než je průměr v ČR. Míra registrované nezaměstnanosti se pohybuje o více jak 1 % vyš než je

²¹ Výroční zpráva Zlínského kraje 2009. str. 6.

průměr v ČR. V minulosti to byl kraj s ekonomicky silnou oblastí s výrazným soustředěním průmyslových podniků. Jeho pozice se velmi otřásla kvůli privatizaci, restrukturalizaci průmyslu, špatné dopravní obslužnosti, ale i přes toto vše je stále kraj vnímán jako bohatá a dynamická oblast.

Území kraje lze rozdělit na 4 okresy a to Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín. V kraji je 305 obcí a z toho je 13 obcí s rozšířenou působností, jimiž jsou Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Luhačovice, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vizovice, Vsetín a Zlín.

Délka silnic a dálnic je 2 122 km a v rámci kraje je registrováno 351 205 aut. Činnost v oblasti zdravotnictví zde vykonává 10 nemocnic, 276 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 7 odborných léčebných ústavů. V kraji bylo možno ve školním roce 2009/2010 navštěvovat 309 MŠ, 256 ZŠ, 79 SŠ, 1 konzervatoř, 12 VOŠ a 2 VŠ. Pro obyvatele kraje je zřízeno 37 domovů pro seniory, 20 denních a 9 týdenních stacionářů, 18 domovů pro osoby se zdravotním postižením, 86 domů s pečovatelskou službou a 116 sociálních služeb je poskytováno v ostatních zařízeních. V oblasti kultury zde působí 402 knihoven včetně poboček, 34 kin, 54 muzeí, shodný počet galerií a 8 divadel.

Politickou reprezentaci kraje tvoří zastupitelstvo, hejtman a rada, kteří určují směr, kterým se bude kraj po celé volební období ubírat. Hejtman kraje zastupuje kraj navenek a byly mu svěřeny 2 oblasti, a to financí a vnějších vztahů.

Krajský úřad Zlínského kraje je výkonným orgánem kraje a realizuje svou činnost na základě rozhodnutí zastupitelstva a rady. V jeho čele stojí ředitel krajského úřadu. K 31. 12. 2009 pracovalo na úřadě 461 zaměstnanců. Krajský úřad se dělí na 16 odborů, kterými jsou útvar interního auditu; dále odbor kanceláře hejtmana; kancelář ředitele; ekonomický; investic; právní a krajský živnostenský úřad; dopravy a silničního hospodářství; kultury a památkové péče; řízení dotačních programů; řízení lidských zdrojů; sociálních věcí; strategického rozvoje kraje; školství, mládeže a sportu; územního plánování a stavebního řádu; zdravotnictví; životního prostředí a zemědělství.

Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem samosprávy a je složeno z 45 členů, kteří jsou voleni na 4 roky (18 členů zastupitelstva jsou příslušníci ČSSD; 11 členů ODS; 6 členů KDU-ČSL; 5 členů KSČM a 5 členů Starostové a Nezávislí pro Zlínský kraj). Pro své potřeby si zřizuje různé výbory, v tomto případě je to 14 výborů, kterými jsou výbor

finanční; pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost; kontrolní; pro dopravu; pro cestovní ruch a informace; zahraniční vztahy; kulturu a památky; sociální; zdravotní; pro strategický rozvoj a investice; zemědělství, životní prostředí a rozvoj venkova; nevládní organizace a neziskový sektor; záležitosti Evropské unie a územní plánování.

Členové zastupitelstva volí ze svého středu 9-člennou radu kraje, která je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti. Jejich členové jsou hejtman, 3 náměstci hejtmána a ostatní uvolnění členové rady. Rada si zřizuje komise jako své iniciativní a poradní orgány. Komise radě předkládá svá stanoviska a náměty a je jí za svou činnost odpovědná. Mezi tyto Komise Rady Zlínského kraje patří komise pro dopravní obslužnost; enviromentální vzdělávání, výchovu a osvětu; integraci sociálně vyloučených; protidrogovou prevenci a prevenci kriminality; rozvoj lidských zdrojů; sport; správu a strategii Regionálního podpůrného zdroje; zdravotně postižené, zdravotnictví a kulturní.

V rámci kraje působí i další volený orgán, kterým je Rada hospodářské a sociální dohody Zlínského kraje, jenž je dobrovolný dohodovací a iniciativní orgán odborů, zaměstnavatelů a veřejné správy pro tripartitní vyjednávání, jehož cílem je dosáhnout shody v zásadních otázkách hospodářského a sociálního rozvoje.

3.3.1. Analýza hospodaření Zlínského kraje

Zlínský kraj má každoročně sestavený rozpočet, pomocí něhož hospodaří se svými finančními prostředky. Tato podkapitola se bude zabývat hospodařením tohoto kraje v letech 2005 – 2009.

Následující tabulka č. 3. 10 uvádí hospodaření Zlínského kraje za roky 2005 až 2009. Kromě rozdělení jednotlivých příjmů a výdajů v uvedených letech, dále uvádí tempo růstu příjmové a výdajové stránky mezi jednotlivými roky a samozřejmě výsledek hospodaření za dané roky.

Tab. č. 3.10 Hospodaření Zlínského kraje v letech 2005-2009 (v tis. Kč)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Tř. 1 - Daňové příjmy	2 181 012	2 293 151	2 501 156	2 703 386	2 374 915
Tř. 2 - Nedaňové příjmy	137 060	136 444	162 697	173 228	238 352
Tř. 3 - Kapitálové příjmy	15 031	4 507	66 367	22 794	53 910
Tř. 4 - Přijaté dotace	4 819 190	5 542 054	5 023 495	4 984 173	6 289 450
PŘÍJMY CELKEM	7 152 293	7 976 156	7 753 715	7 883 581	8 956 627
Tempo růstu příjmů	-	11,5%	-2,8%	1,7%	13,6%
Tř. 5 - Běžné výdaje	6 480 791	6 954 315	6 678 750	6 954 689	7 429 747
Tř. 6 - Kapitálové výdaje	635 646	1 426 333	908 935	1 164 091	1 857 776
VÝDAJE CELKEM	7 116 437	8 380 648	7 587 685	8 118 780	9 287 523
Tempo růstu výdajů	-	17,8%	-9,5%	7,0%	14,4%
SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	35 856	-404 492	166 030	-235 199	-330 896
Tř. 8 – Financování	-35 856	404 492	-166 030	235 199	330 896

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Celkové příjmy se pohybovaly mezi 7 až 9 mld. Kč. K největšímu nárůstu příjmů došlo mezi roky 2008 a 2009 o více jak 1 mld. Kč, což činilo tempo růstu 14 % oproti předcházejícímu roku. V roce 2007 se snížily příjmy o 3 %. Výdaje měly kolísavý průběh, k jejich největšímu nárůstu došlo v roce 2006 a to o více jak 1 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem kraj vydal o 18 % více. Rok 2007 byl ve znamení poklesu jak příjmů, tak i výdajů, přičemž výdaje poklesly více než příjmy a to o 10 % oproti minulému roku. Jejich celková výše byla v rozmezí od 7 do 9 mld. Kč.

Výsledek hospodaření Zlínského kraje byl ve dvou letech kladný a ve třech záporný. V prvním sledovaném roce a v roce 2007 vznikl přebytkový rozpočet, jenž byl v roce 2007 vyšší a činil 166 mil. Kč. V ostatních letech bylo hospodaření schodkové a schodek se pohyboval mezi 235 a 404 mil. Kč. Nejhoršího výsledku kraj dosáhl v roce 2006.

Tab. č. 3.11 Příjmy Zlínského kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Daňové příjmy	2 181	31	2 293	29	2 501	32	2 704	34	2 375	26
Nedaňové příjmy	137	2	136	2	163	2	173	2	238	3
Kapitálové příjmy	15	0	5	0	66	1	23	0	54	1
Přijaté dotace	4 819	67	5 542	69	5 024	65	4 984	64	6 290	70
PŘÍJMY CELKEM	7 152	100	7 976	100	7 754	100	7 884	100	8 957	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V tabulce č. 3.11 je uveden rozpis konkrétních částek jednotlivých druhů příjmů v mil. Kč a jejich procentuální podíl na celkových příjmech. Jako u ostatních krajů zaujímají v rozpočtu největší položku příjmů přijaté dotace. Tyto dotace se pohybovaly v rozmezí 5 až 6 mld. Kč a podílely se na celkových příjmech 63 až 70 %. Mezi roky 2008 a 2009 kraj získal na přijatých dotacích o 1 mld. Kč více. Daňové příjmy jsou velmi důležité příjmy

a ve sledovaném období byly vyšší jak 2 mld. Kč. Na celkových příjmech se podílely průměrně 30 %. Příjmy v roce 2005 vzrostly z částky 2,2 mld. Kč do částky 2,7 mld. Kč až do roku 2008 a v roce 2009 došlo k poklesu a jejich procentuální podíl byl 27 %. Nedaňové příjmy se pohybovaly kolem 2 % a nejvyšší byly v posledním sledovaném roce. Kapitálové příjmy jen stěží dosahovaly 1 % na celkových příjmech. Skoro 1 % dosáhly v letech 2007 a 2009.

Tab. č. 3.12 Výdaje Zlínského kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Běžné výdaje	6 481	91	6 954	83	6 679	88	6 955	86	7 430	80
Kapitálové výdaje	635	9	1 427	17	909	12	1 164	14	1 858	20
VÝDAJE CELKEM	7 116	100	8 381	100	7 588	100	8 119	100	9 288	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Tabulka č. 3.12 se zabývá jednotlivými výdaji v mil. Kč a jejich podílem v procentech na celkových výdajích daných let. Jak lze z tabulky vyčíst, ve všech uvedených letech docházelo ke zvýšení běžných i kapitálových výdajů, s výjimkou roku 2007, kdy došlo k poklesu obou výdajů. Běžné výdaje jsou určeny na fungování kraje, a proto se podílejí na celkových výdajích 80 až 91 %. Jejich konkrétní částky byly od 6 do 7 mld. Kč, přičemž nejmenší částky a největšího procentuálního podílu dosáhly v prvním sledovaném roce a naopak největší částky, ale nejmenšího procentuálního podílu bylo dosaženo v roce 2009. Kapitálové výdaje se pohybovaly mezi 9 až 20 % a byly v rozmezí od 635 mil. Kč do necelých 2 mld. Kč. Největší nárůst těchto výdajů byl mezi roky 2005 a 2006 a zvýšily se o 800 mil. Kč.

Na webových stránkách Zlínského kraje jsou dostupné údaje, týkající se očekávaného hospodaření kraje v roce 2010. Rozpočet byl schválen jako schodkový. Kraj očekával příjmy ve výši 7,7 mld. Kč a počítal s výdaji ve výši 8,3 mld. Kč. Vychází se z toho, že výsledek hospodaření bude schodkový ve výši 600 mil. Kč a bude pokryt bankovním úvěrem a přebytkem z roku 2009.

3.4. Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj vznikl k 1. lednu 2000 v rámci reformy veřejné správy, byl jedním ze 14 nově vzniklých krajů v ČR. Tento kraj se rozkládá v jihovýchodní části ČR u hranic s Rakouskem a Slovenskem. Centrem kraje je druhé největší město ČR Brno.

V tabulce č. 3. 13 jsou uvedeny základní údaje týkající se Jihomoravského kraje k 31. 12. 2009.

Tab. č. 3.13 Základní údaje o Jihomoravském kraji (k 31. 12. 2009)

Kritérium	Jihomoravský kraj
Rozloha	7 195 km ² (9,1 % rozlohy ČR)
Počet obyvatel	1 151 708
Hustota osídlení	160 obyvatel/km ² (v ČR 133 obyvatel/km ²)
Míra registrované nezaměstnanosti	10,59 % (v ČR 9,24 %)
HDP na jednoho obyvatele	330 145 Kč

Zdroj: Internetové stránky Českého statistického úřadu Jihomoravského kraje, <http://www.brno.czso.cz/>, vlastní zpracování.

Jihomoravský kraj se rozkládá na více jak 7 tis. km². Na jeho území žije více jak 1 mil. obyvatel, přičemž nejvíce obyvatel žije v okrese Brno-město a nejméně v okrese Vyškov. Při porovnávání hustoty osídlení s ČR lze vidět, že na 1 km² bydlí o 30 obyvatel více, než je průměr v ČR. Je zde nezaměstnáno více osob, než je celorepublikový průměr. Jihomoravský kraj patří k regionům s výrazným ekonomickým potenciálem.

Území kraje je tvořeno 7 okresy, jimiž jsou okres Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. V rámci tohoto kraje působí 673 obcí, z těchto obcí je 21 obcí s rozšířenou působností, kterými jsou Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kuřim, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Šlapanice, Slavkov u Brna, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Židlochovice a Znojmo.

Dopravní obslužnost v kraji je velmi vyvinutá, silnice a dálnice jsou dlouhé 4 494 km a je zde registrováno 746 767 aut. V Jihomoravském kraji funguje 22 nemocnic, 377 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a 10 odborných léčebných ústavů. Ve školním roce 2009/2010 děti docházely do 630 MŠ, 475 ZŠ, 144 SŠ, 2 konzervatoří, 15 VOŠ a 13 VŠ. Sociální služby mohou využívat obyvatelé ve 43 domovech pro seniory, 252 denních a 73 týdenních stacionářích, 221 domovech pro osoby se zdravotním postižením, 1 291 domech s pečovatelskou službou a 2 055 ostatních zařízeních. Pro občany je zřízeno 719 knihoven včetně poboček, 56 kin, 81 muzeí, 93 galerií a 17 divadel.

V čele Jihomoravského kraje stojí hejtman, jenž byl pověřen zabezpečováním úkolů v oblasti rozpočtu, legislativy, financí a dotací z EU, rozvoje venkova a zemědělství.

Krajský úřad Jihomoravského kraje řídí ředitel. Sídlo tohoto úřadu je v Brně. Krajský úřad k 31. 12. 2009 zaměstnával 604 osob. Člení se na odbory a oddělení. Odborů je 19 a jsou jimi krajský živnostenský úřad; útvar interního auditu; odbor dopravy;

ekonomický; informatiky; investic; kancelář hejtmana; kancelář ředitele; kontrolní a právní; kultury a památkové péče; majetkový; regionálního rozvoje; sociálních věcí; správní; školství; územního plánování a stavebního řádu; vnějších vztahů; zdravotnictví a životního prostředí.

Zastupitelstvo kraje mimo jiné vykonává samosprávu a rozhoduje zejména ve věcech samostatné působnosti. Má 65 členů (ČSSD 26 členů; KDU-ČSL 18 členů; ODS 11 členů; KSČM 10 členů), jeho zasedání jsou ze zákona veřejná. Poradními orgány zastupitelstva jsou výbory, které jsou iniciativní a kontrolní orgány a plní úkoly, kterými je pověřeny. Výbory v rámci Jihomoravského kraje jsou výbor finanční; kontrolní; pro meziregionální vztahy; pro sociální věci, rodinu a zdravotnictví; pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost; pro životní prostředí a zemědělství; rada pro národnostní menšiny a pro rozvoj lidských zdrojů.

Rada kraje jako výkonný orgán je složena z 11 členů (hejtman, 2 náměstci hejtmana a ostatní uvolnění členové rady). Pro svou činnost si zřídily poradní a kontrolní orgány, kterými jsou komise a mezi ně patří komise energetická; dopravy a územního plánu; investiční; legislativní, organizační a majetková; pro evropské fondy; pro kulturu a památkovou péči; pro rozvoj venkova, zemědělství a životního prostředí; pro sociální věci a rodinu; pro sport, mládež a volný čas; pro výchovu a vzdělávání; pro zdravotnictví a regionálního rozvoje.

V kraji mimo již výše uvedené volené orgány funguje Rada hospodářské a sociální dohody. Jedná se o společný dobrovolný dohodovací a iniciativní orgán pro tripartitní vyjednávání se záměrem dospět ke shodě v podstatných otázkách hospodářského a sociálního rozvoje.

3.4.1. Analýza hospodaření Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj hospodaří pomocí svých peněžních prostředků. Ze své činnosti získává příjmy, které později vydává ve podobě běžných a kapitálových výdajů. V této podkapitole bude řešena otázka hospodaření daného kraje za vybrané období let 2005 až 2009.

Tab. č. 3.14 Hospodaření Jihomoravského kraje v letech 2005 – 2009 (v tis. Kč)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Tř. 1 - Daňové příjmy	3 883 007	4 150 382	4 520 087	4 896 184	4 308 629
Tř. 2 - Nedaňové příjmy	231 429	248 164	483 322	374 805	343 032
Tř. 3 - Kapitálové příjmy	42 075	29 825	117 252	119 404	11 657
Tř. 4 - Přijaté dotace	8 408 945	8 949 513	8 727 642	9 511 975	10 876 212
PŘÍJMY CELKEM	12 565 456	13 377 884	13 848 303	14 902 368	15 539 530
Tempo růstu příjmů	-	6,5%	3,5%	7,6%	4,3%
Tř. 5 - Běžné výdaje	11 607 875	12 342 448	12 273 102	12 768 065	13 667 067
Tř. 6 - Kapitálové výdaje	1 004 909	1 467 453	1 773 993	1 929 916	1 816 164
VÝDAJE CELKEM	12 612 784	13 809 901	14 047 095	14 697 981	15 483 231
Tempo růstu výdajů	-	9,5%	1,7%	4,6%	5,3%
SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	-47 328	-432 017	-198 792	204 387	56 299
Tř. 8 - Financování	47 328	432 017	198 792	-204 387	-56 299

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 3.14 lze vyčíst, že příjmy i výdaje Jihomoravského kraje měly stoupající charakter. Příjmy kraje dosahovaly celkové výše ve sledovaném období 13 až 16 mld. Kč. K největšímu nárůstu příjmů došlo mezi roky 2007 a 2008, tento nárůst činil 8 % a to činilo cca 1 mld. Kč. K nejmenšímu nárůstu došlo mezi roky 2006 a 2007, příjmy narostly o necelých 600 mil. Kč a jejich nárůst byl o 4 %. Výdaje Jihomoravského kraje byly v rozmezí od 13 do 16 mld. Kč. K největšímu nárůstu výdajů došlo v roce 2006 ve srovnání s rokem 2005 a tyto výdaje se zvýšily o více jak 1 mld. Kč a toto zvýšení činilo 10 %. K nejmenšímu nárůstu výdajů došlo mezi roky 2006 a 2007, kdy výdaje vzrostly jen o 400 mil. Kč, což mělo za následek dvouprocentní meziroční přírůstek výdajů.

Výsledek hospodaření kraje v letech 2005 – 2009 byl v prvních třech letech záporný a ve zbývajících dvou letech kladný. Nejhoršího výsledku bylo dosaženo v roce 2006 a tento schodek činil 400 mil. Kč. V roce 2008 byl výsledek hospodaření nejlepší a dosáhl částky 200 mil. Kč. V roce 2009 došlo ke snížení výsledku hospodaření o 150 mil. Kč.

Tab. č. 3. 15 Příjmy Olomouckého kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Daňové příjmy	3 883	31	4 150	31	4 520	33	4 896	33	4 309	28
Nedaňové příjmy	231	2	248	2	483	3	375	2	343	2
Kapitálové příjmy	42	0	30	0	117	1	119	1	12	0
Přijaté dotace	8 409	67	8 950	67	8 728	63	9 512	64	10 876	70
PŘÍJMY CELKEM	12 565	100	13 378	100	13 848	100	14 902	100	15 540	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V tabulce č. 3.15 jsou uvedeny jednotlivé příjmy, jejich konkrétní sumy v mil. Kč a procentuální podíl na celkových příjmech. Pro každý kraj je důležité mít co největší příjmy,

aby mohly financovat co nejvíce svých aktivit v rámci kraje. Přijaté dotace tvoří největší část příjmů a dosahovaly výše od 8 do 11 mld. Kč. Na celkových příjmech se podílely z 63 až 70 %. Tyto příjmy rostly, kromě roku 2007, kdy došlo k jejich snížení o 200 mil. Kč. Nejvyššího procentuálního podílu dosáhly v roce 2009 a meziroční přírůstek byl o 1 mld. Kč. Druhou největší položkou příjmů jsou daňové příjmy. Tyto příjmy se pohybovaly průměrně kolem 30 % z celkových příjmů a činily 4 až 5 mld. Kč. V jednotlivých letech docházelo k jejich nárůstu, jen v roce 2009 došlo k jejich poklesu o 600 mil. Kč a procentuální podíl na celkových příjmech se snížil o 5 % ve srovnání s předchozím rokem. Nedaňové příjmy do roku 2008 rostly a poté začaly klesat. Jejich procentuální podíl byl v rozmezí 2 až 4 %. Nejmenší podíl na příjmech měly kapitálové příjmy. Kraj obdržel 11 až 119 mil. Kč za prodej svého majetku. Nejvíce za prodej majetku získal v roce 2008 a nejméně v roce 2009.

Následující tabulka č. 3.16 popisuje výdaje Jihomoravského kraje v letech 2005 – 2009 v mil. Kč a jejich podíl na celkových výdajích v %.

Tab. č. 3.16 Výdaje Jihomoravského kraje v letech 2005 – 2009 (v mil. Kč)

Rok- podíl v %	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Běžné výdaje	11 608	92	12 342	89	12 273	87	12 768	87	13 667	88
Kapitálové výdaje	1 005	8	1 468	11	1 774	13	1 930	13	1 816	12
VÝDAJE CELKEM	12 613	100	13 810	100	14 047	100	14 698	100	15 483	100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje se třídí na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou vždy vyšší než kapitálové a tudíž tvoří i nejvyšší procentuální podíl na celkových výdajích. V letech 2005 – 2009 se pohybovaly v rozmezí od 12 do 13 mld. Kč. V každém roce docházelo k jejich růstu, výjimkou byl rok 2007, kdy se snížily tyto výdaje o 70 mil. Kč. Jejich procentuální podíl na celkových výdajích byl 87 až 92 %. Kapitálové výdaje se podílejí na celkových výdajích mezi 8 až 13 %. Jejich konkrétní částky byly v rozpětí 1 do 2 mld. Kč. Nejmenší byl tento výdaj v roce 2005 a nejvyšší v roce 2008, v roce 2009 se snížily o 100 mil. Kč.

Při vypracovávání diplomové práce nebyly zveřejněny konečné výsledky za rok 2010, a proto jsou zde uvedeny jen předběžné výsledky za Jihomoravský kraj. Kraj upravoval rozpočet v září 2010 a počítal s příjmy ve výši 15 mld. Kč a s výdaji, které by činily 16 mld. Kč. Z čehož vyplývá, že by konečný výsledek jejich hospodaření měl být schodkový a činit 1 mld. Kč.

3.5. Srovnání hospodaření vybraných krajů

Diplomová práce se týká komparace oblastí výdajů vybraných krajů, a proto je důležité porovnání hospodaření jednotlivých krajů v letech 2005 - 2009. V tabulce č. 3.17 jsou uvedeny celkové příjmy daných krajů za roky 2005 - 2009.

Tab. č. 3.17 Celkové příjmy jednotlivých krajů v letech 2005 – 2009 v (tis. Kč)

Kraj / Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Moravskoslezský	14 136 743	15 212 858	15 433 045	16 363 161	17 295 087
Olomoucký	8 242 486	8 912 554	8 860 892	9 138 272	10 093 559
Zlínský	7 152 293	7 976 156	7 753 715	7 883 581	8 956 627
Jihomoravský	12 565 456	13 377 884	13 848 303	14 902 368	15 539 530

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Celkové příjmy v jednotlivých krajích se velmi různí. Nejvyšší příjmy má Moravskoslezský kraj a ty se pohybovaly od 14 do 17 mld. Kč. Druhé nejvyšší příjmy má Jihomoravský kraj, v porovnání s krajem Moravskoslezským jsou jejich příjmy průměrně o 1,7 mld. Kč nižší. Příjmy Olomouckého kraje vzrostly z 8 do 10 mld. Kč. Kraj s nejnižšími příjmy mezi vybranými kraji je Zlínský kraj a jeho příjmy byly od 7 do 9 mld. Kč. Rozdíl příjmů mezi krajem s nejvyššími a nejnižšími příjmy je skoro poloviční.

V následující tabulce jsou přepočítány celkové příjmy z tabulky č. 3.17 na jednoho obyvatele v daných krajích za období 2005 až 2009. Výchozí rok pro počet obyvatel v daných krajích byl zvolen rok 2009, protože se jedná o konečný rok ve sledovaném období a počet obyvatel se za toto období nijak výrazně nelišil.

Tab. č. 3.18 Celkové příjmy připadající na jednoho obyvatele v letech 2005 – 2009 (v Kč)

Kraj / Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Moravskoslezský	11 333	12 196	12 372	13 118	13 865
Olomoucký	12 838	13 882	13 801	14 233	15 721
Zlínský	12 101	13 495	13 119	13 338	15 154
Jihomoravský	10 910	11 616	12 024	12 939	13 493

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 3.18 vyplývá, že celkové příjmy připadající na jednoho obyvatele se v daných krajích za pětileté období nijak výrazně nelišily. Ve všech krajích docházelo zpravidla k růstu, k mírnému poklesu došlo mezi roky 2006 a 2007 v Olomouckém i Zlínském kraji. Příjmy na obyvatele byly nejvyšší v Olomouckém kraji a to v rozmezí 13 až 16 tis. Kč. Ve Zlínském kraji vzrostly z částky 12 na 15 tis. Kč. U Moravskoslezského kraje se pohybovaly v rozmezí 11 až 14 tis. Kč a Jihomoravský kraj měl nejnižší příjmy na obyvatele a to od 11 do 13 tis. Kč.

Každý kraj se snaží zajistit pro své obyvatele to nejlepší, a proto vydává, co nejvíce finančních prostředků na zlepšení svého kraje. Tyto finanční prostředky se nazývají „výdaje“.

Výdajová struktura krajů se příliš neliší od té příjmové a jeho role je zejména v rozdělování dotací mezi zařízení, které kraj zřizuje. Získané dotace jsou účelové a kraj je musí použít na sledované účely.

V následující tabulce jsou uvedeny celkové výdaje daných krajů za pětileté období.

Tab. č. 3.19 Celkové výdaje jednotlivých krajů v letech 2005 – 2009 (v tis. Kč)

Kraj / Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Moravskoslezský	13 680 052	15 617 427	14 883 442	16 474 979	17 104 964
Olomoucký	8 362 291	9 368 942	8 997 675	9 659 353	10 595 237
Zlínský	7 116 437	8 380 648	7 587 685	8 118 780	9 287 523
Jihomoravský	12 612 784	13 809 901	14 047 095	14 697 981	15 483 231

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Celkové výdaje jednotlivých krajů jsou velmi odlišné. Nejvíce vynakládá Moravskoslezský kraj. Jihomoravský kraj celkovými výdaji dohání Moravskoslezský, ale jejich rozdíl v jednotlivých letech je mezi 1 až 2 mld. Kč. Olomoucký kraj a Zlínský kraj se pohybují pod hranicí 10 mld. Kč, kromě roku 2009, kdy Olomoucký kraj přesáhl částku 10 mld. Kč na výdajích.

4. KOMPARACE VYBRANÝCH OBLASTÍ VÝDAJŮ

Tato kapitola se bude zabývat výdaji krajů, které jsou blíže rozebrané v předchozí kapitole. Zaměří se na výdaje v oblasti dopravy, vzdělávání, kultury, zdravotnictví, životního prostředí, sociálních věcí a územního rozvoje a komunálních služeb. Výdaje ve vybraných oblastech za pětileté období 2005 - 2009 budou přepočítávány na jednoho obyvatele nebo na km², což poskytne vhodnou možnost pro srovnání těchto výdajů v rámci jednotlivých krajů.

4.1. Základní údaje pro srovnávání

V diplomové práci dochází ke srovnávání výdajů krajů v různých oblastech a pro korektní srovnání je důležitý přepočet na určitý ukazatel, kterým bude buď jeden obyvateľ nebo km². Následující tabulka zobrazuje počet obyvatel a rozlohu jednotlivých krajů v roce 2009. Počet obyvatel za rok 2009 byl vybrán pro srovnávání v této práci, protože se jedná o poslední rok ve sledovaném pětiletém období a dané údaje se v tomto období příliš nelišily.

Tab. č. 4. 1 Počet obyvatel a rozloha vybraných krajů k 31. 12. 2009

Kraj	Kritérium	
	Počet obyvatel	Rozloha (v km ²)
Moravskoslezský	1 247 373	5 427
Olomoucký	642 041	5 267
Zlínský	591 042	3 965
Jihomoravský	1 151 708	7 195

Zdroj: Internetové stránky Českého statistického úřadu, <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování.

Jak lze z tabulky č. 4.1 vyčíst, ve dvou krajích žije přes milion obyvatel, největší počet obyvatel žije v Moravskoslezském kraji a v Jihomoravském kraji bydlí jen o 100 tis. obyvatel méně než v kraji Moravskoslezském. Nejméně obyvatel má trvalý pobyt ve Zlínském kraji, poté v Olomouckém kraji, jejich počet obyvatel je o polovinu menší než v předcházejících krajích.

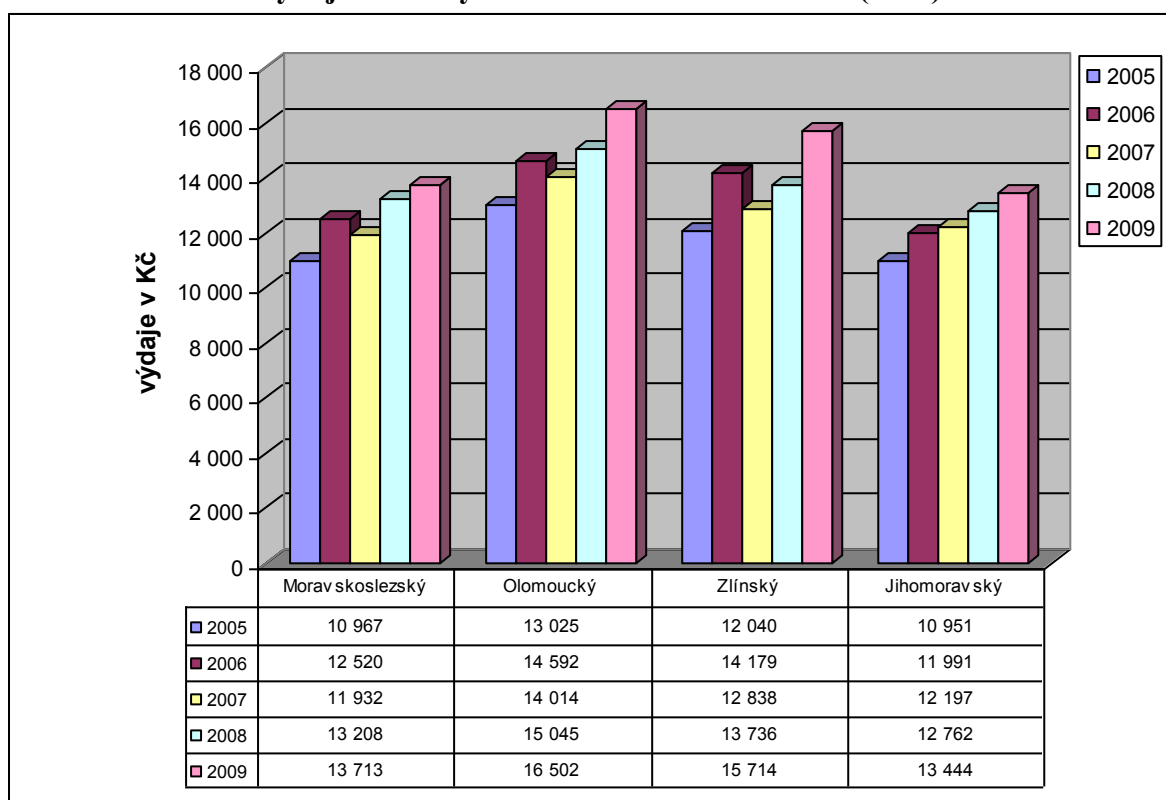
Pokud se zaměříme na rozlohu, největší území zaujímá Jihomoravský kraj a to přes 7 tis. km². Moravskoslezský a Olomoucký kraj jsou na tom rozlohou velmi podobně a oproti Jihomoravskému kraji jsou o necelé 2 tis. km² menší. Zlínský kraj nedosahuje ani 4 tis. km² a z těchto 4 krajů je rozlohou nejmenší.

Při porovnávání počtu obyvatel a rozlohy kraje zjistíme, že v Moravskoslezském kraji je největší hustota osídlení a nejmenší v kraji Olomouckém. Jihomoravský kraj i přes vysoký počet obyvatel, má výhodu v rozloze a tím pádem dochází ke snížení hustoty osídlení.

4.2. Celkové výdaje krajů

Daná podkapitola navazuje na podkapitolu 3.5, která se zabývá srovnáním hospodaření vybraných krajů. Využívá tabulku č. 3.19, jenž zachycuje celkové výdaje jednotlivých krajů ve sledovaném období 2005 – 2009, kterou přepočítává na jednoho obyvatele ve vybraném kraji. Tuto problematiku zachycuje graf č. 4.1.

Graf č. 4.1 Celkové výdaje na 1 obyvatele v období 2005 – 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Graf č. 4.1 znázorňuje celkové výdaje na jednoho obyvatele v pětiletém období v jednotlivých krajích a jeho součástí je tabulka, ve které jsou uvedeny dané částky na jednoho obyvatele. Nejvyšších částek dosáhly kraje v posledním sledovaném roce 2009 a nejnižších v roce 2005. Výdaje v krajích se pohybovaly v období 2005 – 2009 v rozmezí 11 až 17 tis. Kč. Nejvyšší výdaje na jednoho obyvatele za dané období byly v Olomouckém kraji, poté v kraji Zlínském. Moravskoslezský a Jihomoravský kraj měly podobné výdaje na jednoho obyvatele.

Při srovnání grafu č. 4.1 a tabulky č. 3.18 vyplývá, že Moravskoslezský kraj má nejvyšší celkové výdaje ze všech ostatních krajů, ale velký počet obyvatel velmi znatelně sníží celkové výdaje připadající na jednoho obyvatele, a proto není správné srovnávat celkové výdaje, ale musí se přepočítávat srovnatelným ukazatelem, jímž v této práci budou jeden obyvateľ nebo km².

Druhové členění výdajů prezentuje výdaje jako běžné a kapitálové. Běžné výdaje kraje využívají na platy zaměstnanců, placení úroků, dále na nákupy služeb a energií, dary, dávky, transfery, dotace neziskovým organizacím a jiným rozpočtům. Kromě toho vydává své prostředky na příspěvky příspěvkovým organizacím a poskytuje obyvatelům sociální služby. Mezi kapitálové výdaje patří investiční nákupy, transfery obyvatelstvu, obcím, organizacím a nákupy akcií a majetkových podílů. Jeho podíl na celkových výdajích se většinou pohybuje do 20 %.

Kromě druhového třídění rozpočtové skladby většina krajů využívá odvětvové třídění rozpočtové skladby a výdaje rozděluje do 6 skupin. Kraje většinou ze svého rozpočtu financují:

- zemědělství a lesní hospodářství;
- průmyslová a ostatní odvětví hospodářství;
- služby pro obyvatelstvo;
- sociální věci a politika zaměstnanosti;
- bezpečnost státu a právní ochrana;
- všeobecnou veřejnou správu a služby.

4.3. Výdaje dle vybraných ukazatelů

Jak již bylo výše uvedeno, nelze porovnávat neporovnatelné, a proto musí docházet k přepočítávání na určitou srovnatelnou jednotku. Následující část kapitoly se bude zabývat tím, proč budou jednotlivé oblasti výdajů přepočítávány na danou jednotku. Bude se jednat o výdaje krajů v jednotlivých oblastech, kterými jsou:

- doprava,
- školství,
- kultura,

- zdravotnictví,
- životní prostředí,
- sociální věci a
- územní rozvoj a komunální služby.

Pro přepočítání jednotlivých oblastí výdajů je důležitá tabulka č. 4.1, která uvádí počet obyvatel a rozlohu jednotlivých krajů k 31. 12. 2009. Nelze srovnávat celkové výdaje jednotlivých výdajových oblastí, neboť každý kraj má jiný počet obyvatel, různou rozlohu a další jiné charakteristické prvky, které lze srovnávat, např. ve vzdělání lze přepočítávat na jednoho žáka v kraji. Ale není vhodné všechny oblasti výdajů srovnávat stejným ukazatelem, protože v některých případech by nedávaly ani smysl. Pro diplomovou práci jsou vybrány dva ukazatele. Hlavním ukazatelem je jeden obyvatel v daném kraji, druhým doplňujícím ukazatelem je km².

V oblasti dopravy lze využít jak přepočítání na jednoho obyvatele, tak přepočítání na km². Dopravu využívá skoro každý obyvatel v daném kraji, a proto bude využít ukazatel jeden obyvatel. Pro srovnání v této práci byl zvolen i přepočítání na km², protože do této oblasti spadají silnice, železnice, letiště apod. a ty pokrývají určitou plochu.

Pro oblast školství lze v rámci dvou výše vybraných ukazatelů vybrat jen přepočítání na jednoho obyvatele, neboť je nesmyslné přepočítávání na km², protože vzdělání je služba pro obyvatelstvo a může ji využít každý obyvatel.

Oblast kultury také spadá do služby pro obyvatelstvo, a proto by nemělo smysl její přepočítávání na km², poněvadž i tuto službu může využívat každý obyvatel kraje i celé ČR.

Zdravotnictví poskytuje zdravotní péči obyvatelstvu a nemá nic společného s rozlohou kraje, a proto bude v této práci tato oblast výdajů přepočítávána na jednoho obyvatele.

Životní prostředí je důležité pro všechny obyvatele kraje, a proto je potřeba přepočítat tuto oblast na jednoho obyvatele, a protože se jedná o prostředí, které je kolem nás, má zde velkou vypovídací schopnost i přepočítání výdajů v krajích na km², protože se dotýká daného území.

Sociální věci jsou poskytovány obyvatelům daného kraje. Kraj se jim snaží pomáhat pomocí různých sociálních služeb, poradenství apod. Tato oblast bude dále přepočítávána na jednoho obyvatele, jelikož se jedná o službu obyvatelstvu.

Výdaje v oblastech územního rozvoje a komunálních služeb lze přepočítat jak na jednoho obyvatele, tak na km². Jedná se o veřejnou službu, kterou využívá každý obyvateľ, i když o tom ani neví, a proto bude tato oblast přepočítávána na jednoho obyvatele, ale protože se jedná o služby, které se zabývají územím a jeho obhospodařováním, bude tato oblast přepočítávána na km².

4.4. Výdaje rozpočtů krajů

V každé dále vybrané oblasti výdajů bude popsáno, co daná oblast znamená a jaký odbor na krajském úřadě nejčastěji zabezpečuje jeho činnost. Dále zde bude uvedeno, ze kterých položek se daný výdaj skládá nebo co kraj v dané oblasti financuje ze svého rozpočtu. Dojde k přepočtu jednotlivých výdajů za období 2005 - 2009 na určitý ukazatel vybraný v kapitole 4.3. Celkové výdaje vybraných oblastí budou uvedeny v příloze č. 4. V práci budou představeny položky daných výdajů, do kterých putovalo nejvíce finančních prostředků v roce 2009. Kraje rozepisují jednotlivé položky daných oblastí výdajů buď velmi podrobně nebo stručně. Takže u některých oblastí výdajů bude přesně uvedeno, co bylo financováno a do čeho bylo investováno nejvíce peněz, a k některým oblastem přistupují jen položkově a není možné se blíže k informacím dostat, a proto budou uvedeny jen dané položky.

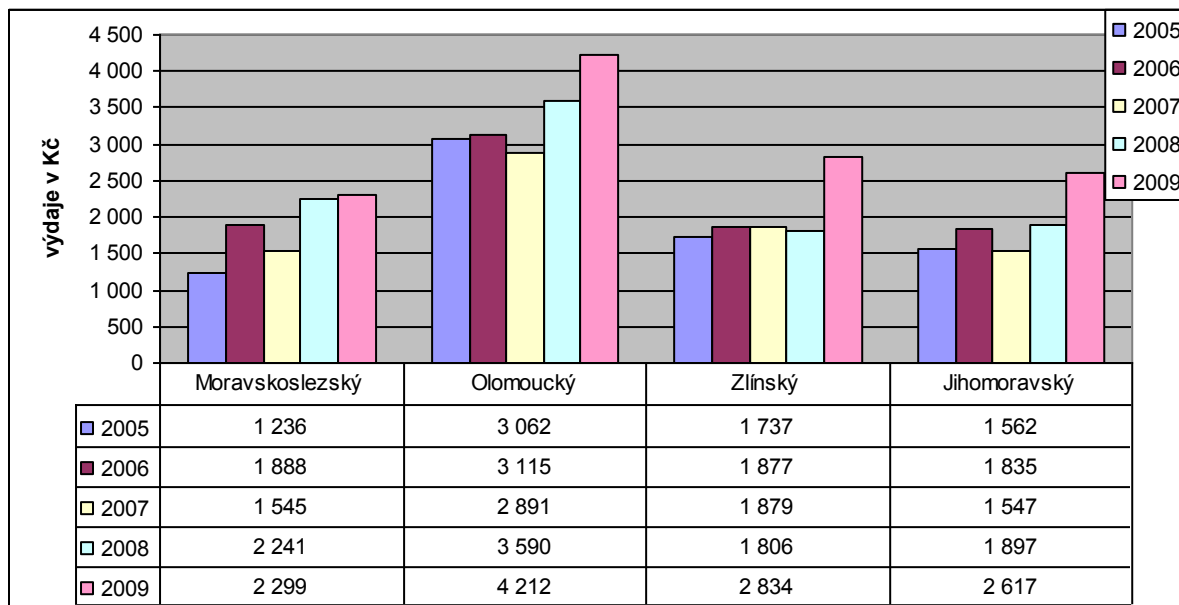
4.4.1. Výdaje na dopravu

Dopravu lze definovat jako službu, pomocí které dochází k přemístování osob, věcí a zvířat, pro kterou je typickým znakem geografická vzdálenost a hromadnost. Je neodmyslitelná součást dnešního světa, slouží, ale má i negativní vliv na znečištění ovzduší, vody a půdy, způsobuje hluk a vibrace a produkuje odpad. Kraj zajišťuje základní dopravní obslužnost pro své území. Existují různé typy dopravních cest a to např. silniční, letecká, vodní a železniční.

Odbor dopravy v rámci krajského úřadu odpovídá za činnosti BESIP, vykonává působnost dopravního úřadu a státní odborný dozor u dopravců, vede přehled o sjízdnosti a činí opatření k odstranění nedostatků při přípravě na řešení mimořádných a krizových situací, zpracovává návrh rozsahu základní dopravní obslužnosti pro své území.

Do položky dopravy řadíme výdaje na pozemní komunikace, silniční, železniční a civilní leteckou dopravu, vnitrozemskou a námořní plavbu, vodní cesty, ostatní dráhy, správu v dopravě a ostatní činnosti.

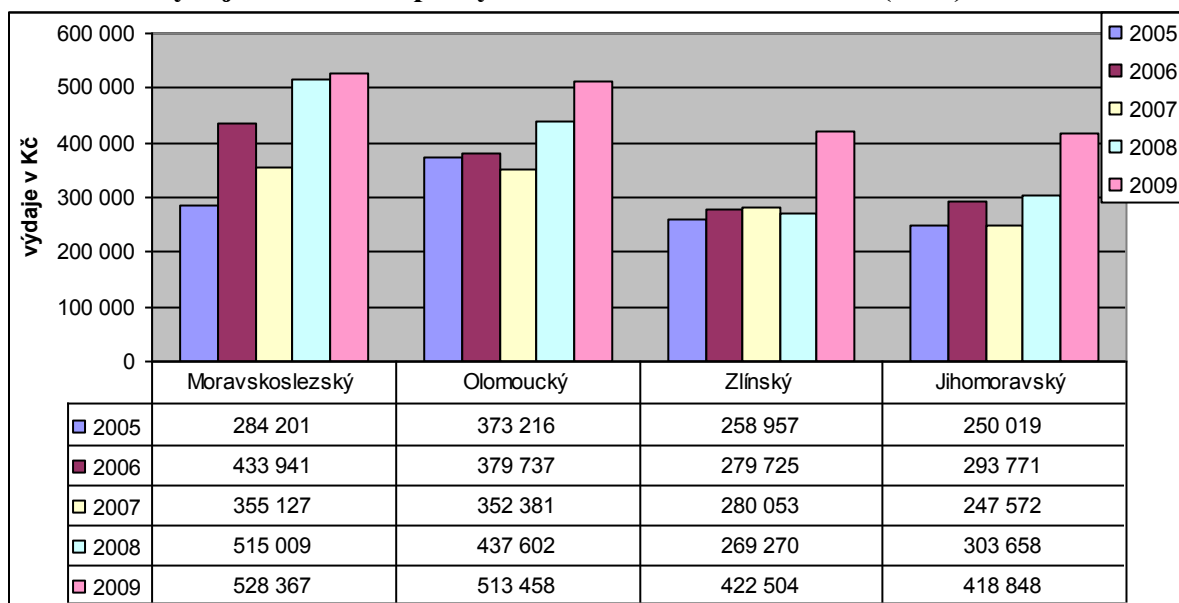
Graf č. 4.2 Výdaje v oblasti dopravy na 1 obyvatele v letech 2005-2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Graf č. 4.2 uvádí výdaje na dopravu v letech 2005 – 2009. V tomto grafu byl využit hlavní ukazatel, jímž je jeden obyvateľ. Výdaje v této oblasti v jednotlivých krajích měly kolísavý charakter. Přičemž v posledním sledovaném roce byly ve všech krajích výdaje na obyvatele nejvyšší. Nejvíce finančních prostředků na obyvatele vydával ve sledovaném období Olomoucký kraj. Zlínský kraj se pohyboval kolem 2 tis. Kč na jednoho obyvatele. Jihomoravský a Moravskoslezský kraj vynakládaly na jednoho obyvatele velmi podobné částky, jenž byly průměrně pod 2 tis. Kč a jejich rozdíly v jednotlivých letech byly velmi nízké.

Graf č. 4.3 Výdaje v oblasti dopravy na km² v letech 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.3 jsou uvedeny výdaje na dopravu v letech 2005 – 2009, které byly pro srovnání přepočítány i na km². Každý kraj vydává různé množství finančních prostředků na tuto oblast. Výdaje měly rostoucí charakter ve všech krajích, kromě roku 2007, kdy došlo k jejich poklesu, kromě Zlínského kraje, ve kterém došlo k poklesu až v roce 2008. Nejvíce finančních prostředků v oblasti dopravu vydal na km² Moravskoslezský kraj. Olomoucký kraj vydal méně na km² než kraj Moravskoslezský. Výdaje na dopravu Jihomoravského a Zlínského kraje byly průměrně přes 300 tis. Kč na km², ale Zlínský kraj měl tyto výdaje na km² menší.

Každý z krajů si zřídil v této oblasti příspěvkovou organizaci, do které putovalo velké množství finančních prostředků. Moravskoslezský kraj vydal nejvíce prostředků na provoz drážní a linkové dopravy jako veřejné služby pro své obyvatele a dále na úhradu prokazatelné ztráty z této dopravy. V rámci reprodukce majetku kraj poskytl prostředky Správě silnic Moravskoslezského kraje a to na souvislé opravy, protihluková opatření, rekonstrukci mostů, opěrných zdí a na rekonstrukci a modernizaci 7 silnic. Olomoucký kraj také vydal nejvíce finančních prostředků na dopravní územní obslužnost a to zejména na ztrátu z provozu veřejné osobní drážní dopravy a na prokazatelnou ztrátu z této činnosti. Dále přispělo obcím na podporu výstavby cyklostezek. Zlínský kraj zaměřil své výdaje v této oblasti na příspěvkovou organizaci Ředitelství silnic Zlínského kraje, která tyto prostředky využila na opravy, výstavbu, údržbu, majetkovou správu silnic a na její účelné a hospodárné využívání těchto veřejných finančních prostředků. Jihomoravský kraj financoval provoz veřejné železniční dopravy, jednalo se o čerpání prostředků na úhradu prokazatelné ztráty z provozu této dopravy a na úhradu žakovského jízdného. Investovalo do rekonstrukcí komunikací, na podporu výstavby terminálu a zastávek IDS Jihomoravského kraje obcemi a projektovou přípravu Správy a údržby silnic Jihomoravského kraje.

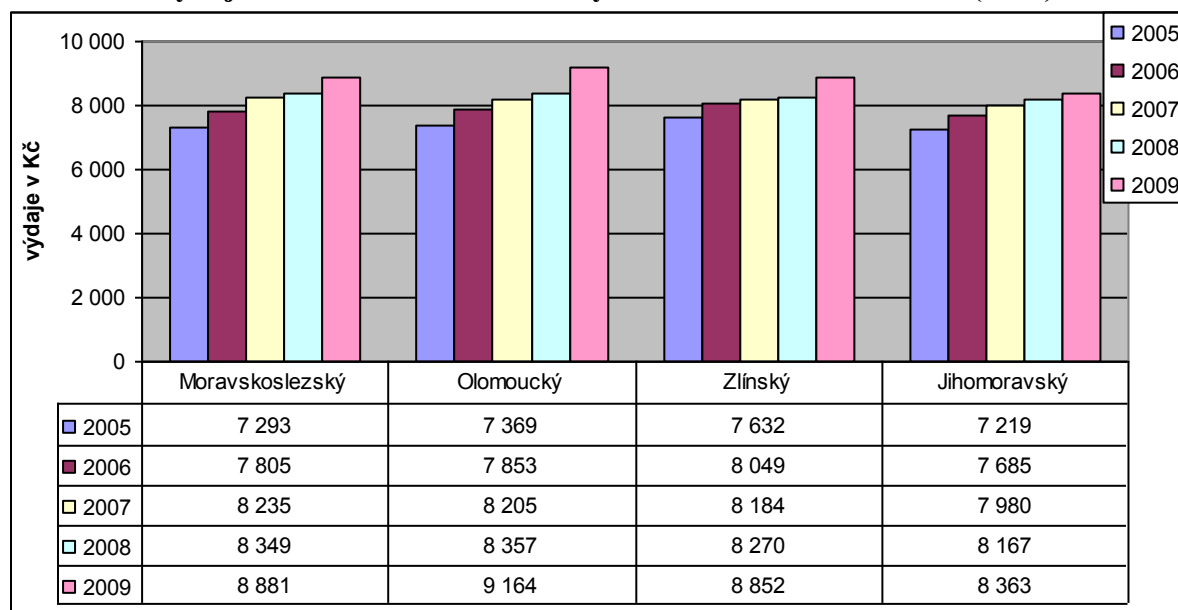
4.4.2. Výdaje na školství

Školství je pojem, který zahrnuje vzdělávání ve všech formách, instituce a podpůrné služby i legislativní rámec upravující poskytování vzdělávání a služeb. Vzdělávání je proces, při kterém dochází k osvojování znalostí, dovedností a stanovisek. Jedná se o soustavu vědomostí člověka rozvíjející jeho poznávací a praktické činnosti, které dále kultivují jeho vlastnosti a ovlivňují jeho postoje. Význam vzdělávání je nejen individuální, ale i společenský a investice do něho se mohou až několikanásobně vrátit.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen „MŠMT“) rozepisuje krajským úřadům v celém rozsahu finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na předškolní zařízení, školy a školské zařízení zřizované MŠMT, krajskými úřady a jinými zřizovateli. Každý kraj si zřizuje svůj odbor školství. Ty nahrazují dřívější školské úřady, které působily v jednotlivých okresech. Kraj si nejčastěji zřizuje, ruší a zabezpečuje činnost např. speciálních ZŠ, základních uměleckých škol, zařízení školního stravování, výchovného poradenství, SŠ, VOŠ, odborných učilišť.

Do výdajů v této oblasti řadíme výdaje na zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání, školy zajišťující střední vzdělávání, školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, školy poskytující vyšší odborné vzdělávání, ostatní zařízení související s výchovou a vzděláváním mládeže, zájmová studia a ostatní činnosti a nespecifikované výdaje, např. na mezinárodní spolupráci.

Graf č. 4.4 Výdaje v oblasti školství na 1 obyvatele v letech 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Graf č. 4.4 poskytuje údaje, které se týkají výdajů na školství v daných krajích v letech 2005 - 2009. Tyto výdaje jsou přepočítávány na jednoho obyvatele. Výdaje na tuto oblast se pohybovaly kolem 7 až 9 tis. Kč na jednoho obyvatele, ve všech sledovaných letech docházelo k růstu výdajů. Nejvíce na školství na jednoho obyvatele ve svém kraji dal za sledované pětileté období Zlínský kraj a hned poté Olomoucký kraj. Výdaje na oblast školství na jednoho obyvatele v Moravskoslezském kraji se ve sledovaném období zvýšily o 2 tis. Kč. Jihomoravský kraj vynaložil v této oblasti po přepočtu na jednoho obyvatele

nejméně finančních prostředků a došlo k jejich zvýšení o 1 tis. Kč na obyvatele za sledované pětileté období.

V oblasti školství všechny kraje vydaly nejvíce finančních prostředků ve formě dotací z MŠMT příspěvkových organizací, které jsou zřízené obcemi a to zejména ZŠ, protože toto vzdělání je v ČR povinné, neboť děti jsou naše budoucnost a je potřeba, aby dosáhly základní gramotnosti a znalosti počtů. Moravskoslezský kraj vydal dále nejvíce prostředků ve formě příspěvků svým zřízeným organizacím na jejich běžný provoz a dále rekonstruovalo objekt pro zřízení dětského domova Fulnek. Olomoucký kraj byl prostředníkem v přerozdělení přímých nákladů na vzdělávání v kraji. Byla financována výstavba stravovacího pavilonu s kuchyní na Gymnáziu Olomouc – Hejčín. Zlínský kraj také přispěl svým příspěvkovým organizacím na platy, odvody a na podporu řemesel v odborném školství a došlo k rekonstrukci budovy a přístavby objektu ZŠ speciální a praktické školy Zlín. Jihomoravský kraj poskytl nejvíce prostředků v rámci školství Gymnáziu T. G. Masaryka v Hustopeči a to na výstavbu tělocvičny. A také poskytl přímé náklady na vzdělávání v obecních a krajských školách.

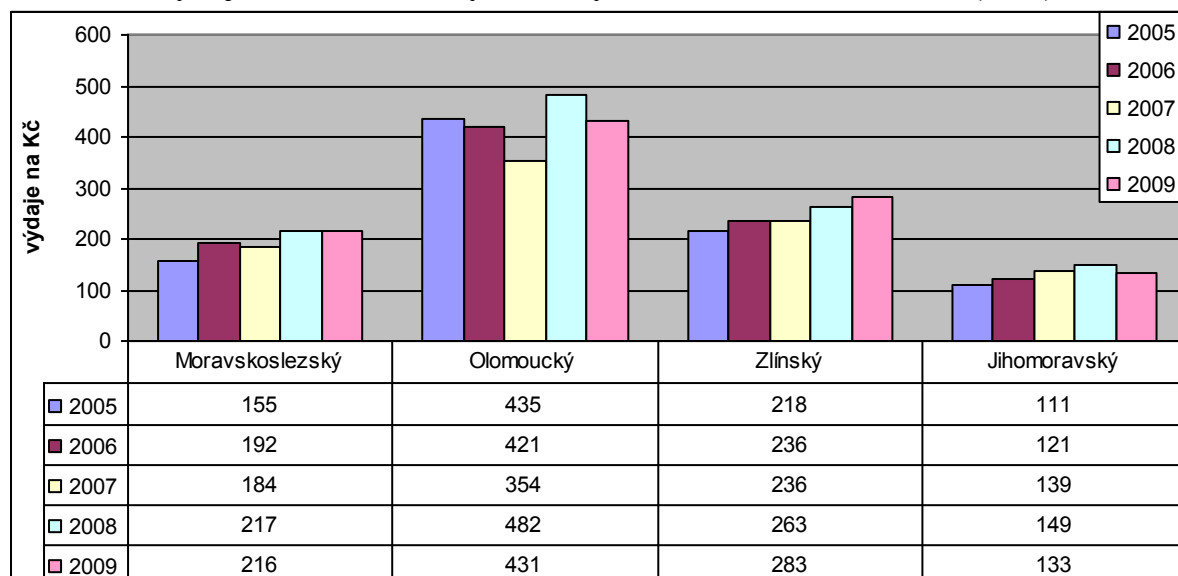
4.4.3. Výdaje na kulturu

Pojem kultura se používá v mnoha oblastech a pod tímto pojmem si můžeme představit něco, co potřebuje soustavnou lidskou péči – budovy, movité předměty, jazyk, duchovní hodnoty aj. Vliv kultury na jedince a celkově společnost lze realizovat socializací, prostřednictvím tvorby hodnot, vzorů činností, jednání a modelů. Úkolem kultury je produkce a realizace kulturních statků a služeb prostřednictvím kulturních institucí.

Odbor kultury, jenž je součástí krajského úřadu, získává a shromažďuje informace o tradicích, zabezpečuje metodické vedení a koordinaci činností příspěvkových organizací a obecně prospěšných společností v této oblasti. Obstarává činnosti výborů a komisí rady, spolupracuje na tvorbě celostátní kulturní politiky a dále vymezuje hlavní územní problémy a priority.

V rámci kraje jsou v současné době financována zejména divadla, hudební činnosti, filmová tvorba, kina, knihovny, muzea a galerie, kulturní domy, vydavatelské činnosti, výstavní činnosti a ostatní záležitosti kultury, kterými jsou přednášky, semináře, kulturní večery atd.

Graf č. 4.5 Výdaje v oblasti kultury na 1 obyvatele v letech 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje na kulturu připadající na jednoho obyvatele jsou zobrazeny v grafu č. 4.5. Vývoj této výdajové oblasti přepočítaný na jednoho obyvatele byl ve většině krajů různý. V kultuře výdaje připadající na jednoho obyvatele jsou velmi nízké. Pohybovaly se v daných krajích od 100 Kč do 400 Kč na obyvatele. Nejvíce finančních prostředků za pětileté období na obyvatele vynaložil Olomoucký kraj, nejvyšších výdajů dosáhl v roce 2008. Zlínský kraj vydal více jak 200 Kč na jednoho obyvatele a jeho průběh byl rostoucí. Moravskoslezský kraj poskytl necelých 200 Kč na oblast kultury na jednoho obyvatele. Více jak 100 Kč bylo vypočítáno Jihomoravskému kraji za výdaje na jednoho obyvatele v této oblasti, do roku 2008 byl vývoj těchto výdajů rostoucí, ale v roce 2009 došlo k jeho poklesu.

Všechny kraje vydaly nejvíce prostředků muzeím a poté do oblasti činnosti knihoven. Moravskoslezský kraj přispěl nejvíce Muzeu Těšínska a v rámci reprodukce majetku došlo k rekonstrukci depozitářů v Muzeu Novojičína. Olomoucký kraj přispěl největší částkou v rámci jeho příspěvkových organizací Vědecké knihovně v Olomouci a ve Vlastivědném muzeu v Olomouci byl nově zřízen v budově topný systém. Zlínský kraj vydal nejvíce prostředků Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně a dále v daném roce došlo k opravě střechy Muzea Kroměřížska. Muzeum Brněnska je příspěvková organizace Jihomoravského kraje, do něhož přispěl nejvíce peněžních prostředků. V rámci Masarykova muzea v Hodoníně bylo přestavěno Vlastivědné muzeum, dále došlo k přípravě projektů Slovanského hradiště a zabezpečily budovu v Hodoníně pomocí elektronické zabezpečovací a požární signalizace a televizního kamerového systému.

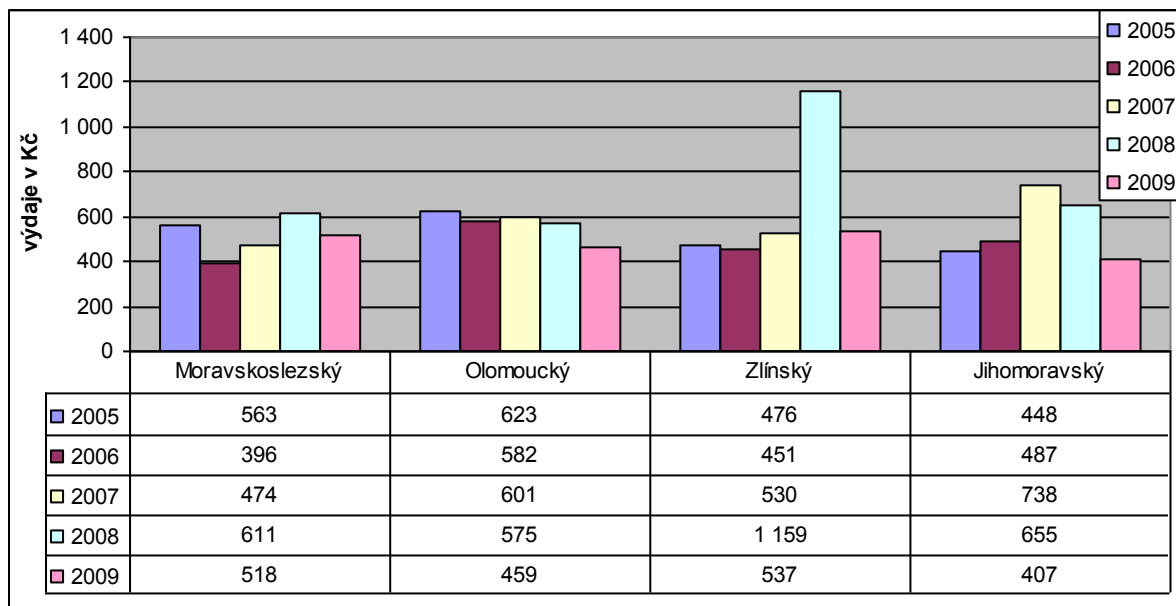
4.4.4. Výdaje na zdravotnictví

Světová zdravotnická organizace definovala zdraví jako stav plné tělesné, duševní a sociální pohody nikoliv pouze nepřítomnost nemoci nebo vady. Zdravotnictví je soubor opatření, postupů a zařízení, které spolu tvoří ucelený systém organizace zdravotní péče. Zdravotní péči lze vymezit jako aktivitu, jenž se zaměřuje na léčení, prevenci chorob, ale jen na ty, které mohou být a jsou zabezpečeny zdravotním systémem. Je poskytována v různých zdravotnických zařízeních, např. nemocnice, laboratoře, ordinace lékařů.

Za prostorové zabezpečení zdravotní péče ambulantní a ústavní v celém kraji zodpovídá odbor zdravotnictví krajského úřadu. Přímou řídit a financují léčebny pro dlouhodobě nemocné a okresní hygienické stanice. Mimo jiné hradí výdaje nemocnic, které nehradí zdravotní pojišťovny a těmi jsou např. výdaje na provoz záchytné stanice, rychlou zdravotní pomoc, provozní výdaje a také poskytují prostředky na investice. Daný odbor dále sleduje a vyhodnocuje výkonnost a kvalitu poskytované zdravotní péče.

V krajích jsou nejčastějšími výdaji na zdravotnictví výdaje na ambulantní péči, ústavní péči, zvláštní zdravotnická zařízení a služby pro zdravotnictví, zdravotnické programy (např. prevence HIV/AIDS, Národní program zdraví) a ostatní činnosti ve zdravotnictví (např. další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví).

Graf č. 4.6 Výdaje v oblasti zdravotnictví na 1 obyvatele v letech 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.5 je zobrazen průběh výdajů na zdravotnictví a částky připadající na jednoho obyvatele v této výdajové oblasti ve vybraných krajích v uvedeném období. Zlínský kraj vynaložil průměrně nejvíce prostředků na tuto oblast a to více jak 600 Kč

na jednoho obyvatele, protože došlo k extrémnímu nárůstu výdajů v roce 2008, neboť v daném roce získala od kraje Záchraná zdravotnická služba Zlínského kraje investiční dotaci na přípravu a realizaci projektu „Technologie Krajského operačního střediska Záchrané zdravotnické služby Zlínského kraje“ a na pořízení sanitních vozidel rychlé lékařské pomoci. Výdaje v oblasti zdravotnictví na jednoho obyvatele v Olomouckém kraji měly spíše klesající charakter. Dalším krajem, který vynaložil více jak 500 Kč na obyvatele, byl kraj Jihomoravský a do roku 2008 jeho výdaje v této oblasti rostly. Moravskoslezský kraj vynaložil nejméně finančních prostředků na obyvatele v této oblasti, ale rozdíly mezi jednotlivými kraji byly značně malé.

Ve všech krajích funguje zdravotnická záchranná služba jako příspěvková organizace daného kraje a na ty vydávají nejvíce finančních prostředků. Tato služba obstarává přednemocniční neodkladnou péči a jedná se zejména o rychlou zdravotnickou pomoc, rychlou lékařskou pomoc, leteckou záchrannou službu a lékařskou pohotovost. Mimo jiné kraje také hradí regulační poplatky u lékařů za občany v nemocničních zařízeních, které si zřídily a to ve formě darů obyvatelstvu. Nejvyšší příspěvek na provoz příspěvkové organizace Moravskoslezského kraje poskytl Územnímu středisku záchranné služby Moravskoslezského kraje. V roce 2009 byla největší finanční investicí tohoto kraje rekonstrukce a modernizace stravovacího provozu Nemocnice s poliklinikou Havířov, dále pořízení nemocničního a laboratorního informačního systému a vybavení dialyzačního střediska. Nejvíce finančních prostředků získala z Olomouckého kraje příspěvková organizace Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje. Dále obdržela Nemocnice Přerov nejvíce finančních prostředků v rámci kapitálových investic na vybudování stravovacího provozu. Zlínský kraj přispěl na provoz Zdravotnické záchranné službě jako své příspěvkové organizaci a zaměřil nejvíce svých investic na tuto službu a to na vybudování výjezdového stanoviště v Uherském Brodu. I Jihomoravský kraj poskytl největší částku na zabezpečení lékařské služby první pomoci. Nejvíce investic získala v roce 2009 Nemocnice Břeclav na vybudování mezioborové jednotky intenzivní péče, nákup zdravotnického přístroje pro RDG a rekonstrukci stravovacího provozu.

4.4.5. Výdaje na ochranu životního prostředí

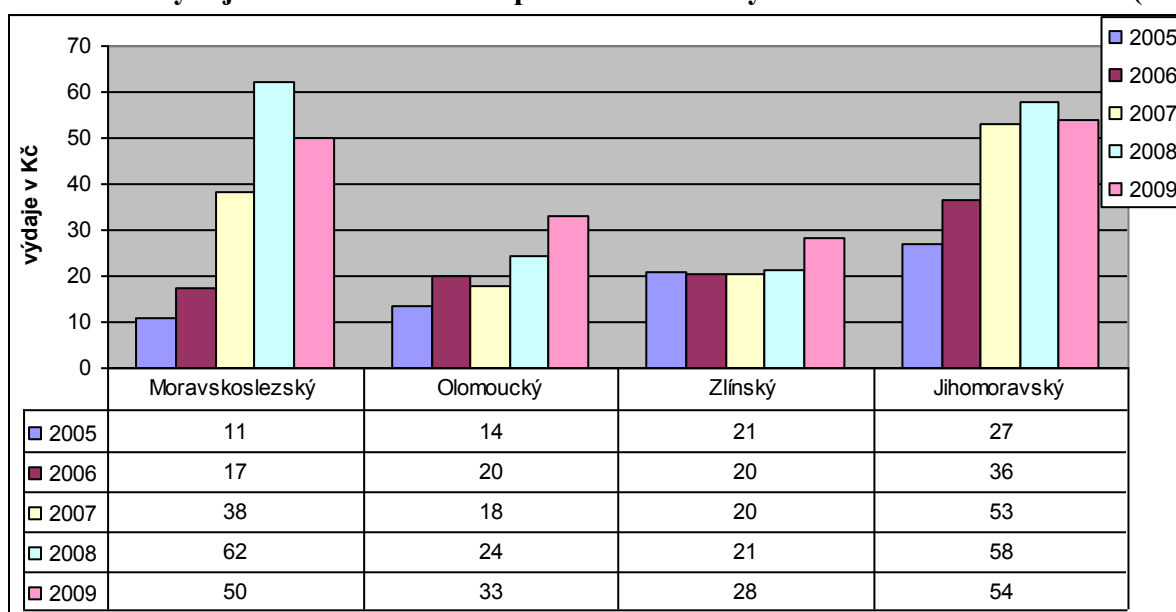
Ochranou životního prostředí se zabývají nejen ekologové v posledních 40 letech. Životní prostředí patří mezi rizikové faktory pro existenci zdravého lidstva. Jedná se o souhrn přírodních, sociálních a umělých složek. V současné době je jeho problémem zejména

rostoucí počet obyvatel, materiální nároky obyvatel, rychlý úbytek neobnovitelných přírodních zdrojů a další.

Odbor životního prostředí krajského úřadu má kompetence na úseku péče o životní prostředí. Podporuje osvětu, výchovu a vzdělávání v této oblasti. Do jeho působnosti patří vodní hospodářství, ochrana ovzduší a klimatu, nakládání s odpady, ochrana přírody, krajiny, půdního fondu a nerostného bohatství.

V rámci položky 37 ochrana životního prostředí nalezneme výdaje na ochranu ovzduší a klimatu, nakládání s odpady, ochranu a sanaci půdy a podzemní vody, ochranu přírody a krajiny, správu, ochranu proti záření a ostatní činnosti v životním prostředí jako je ekologická výchova a osvěta.

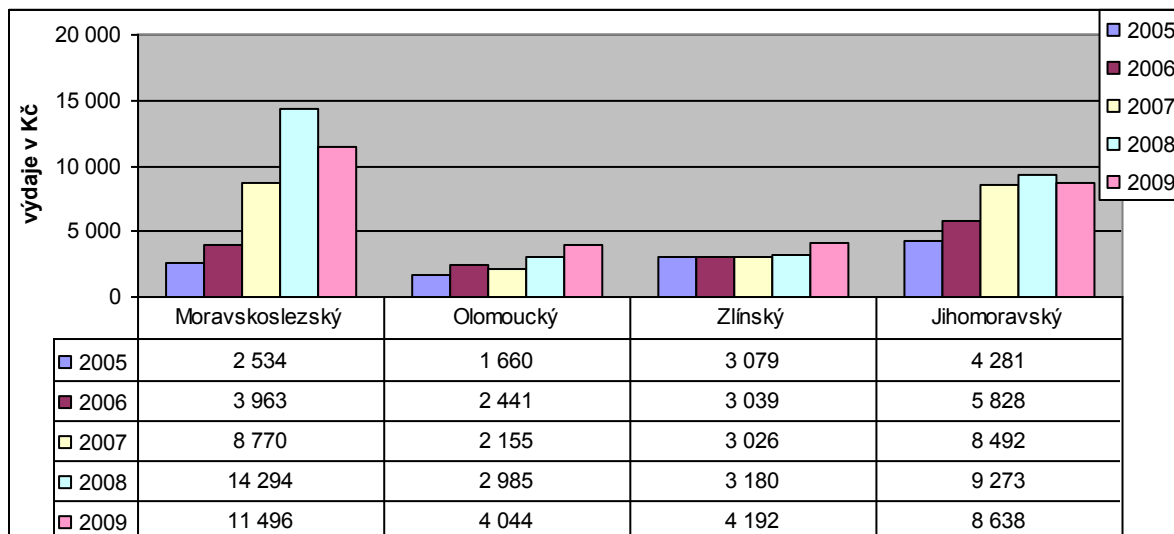
Graf č. 4.7 Výdaje v oblasti životního prostředí na 1 obyvatele v letech 2005 – 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.7 jsou vykázány údaje týkající se výdajů na životní prostředí v uvedeném pětiletém období, kterou jsou přepočítány na jednoho obyvatele. Tyto výdaje byly v jednotlivých krajích velmi nízké. Nejvíce prostředků vydal na obyvatele Jihomoravský a Moravskoslezský kraj a nejvyšších výdajů dosáhly v roce 2008. Nejméně finančních prostředků vynaložily kraje Olomoucký a Zlínský. Jednalo se o velmi podobné částky a nejvíce výdajů v této oblasti na jednoho obyvatele vynaložily v roce 2009, kdy došlo k jejich zvýšení.

Graf č. 4.8 Výdaje v oblasti životního prostředí na km² v roce 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.8 jsou zobrazeny výdaje na oblast životního prostředí v letech 2005 – 2009, které jsou přepočítávány na km² v jednotlivých krajích. Při porovnávání s grafem č. 4.7, ve které jsou uvedeny výdaje na obyvatele, lze vidět, že výdaje na km² jsou vyšší a jsou mezi kraji významnější rozdíly. V celkové zhodnocení vydal nejvíce prostředků Moravskoslezský kraj na km², do roku 2008 tyto výdaje rostly a v roce 2009 došlo k jejich snížení o necelé 3 tis. Kč na km². Jihomoravský kraj na tuto oblast za sledované období vynaložil od 4 do 9 tis. Kč na km². Zlínský kraj vynaložil přes 3 tis. Kč km² a v letech 2005 – 2008 nedocházelo k významným změnám ve vývoji této oblasti. V roce 2005 činily výdaje na tuto oblast v Olomouckém kraji necelé 2 tis. Kč a ve sledovaném období se zvýšily na 4 tis. Kč.

Moravskoslezský kraj vydal nejvíce prostředků na chráněné části přírody. Dále investoval do pozemků, které využil na asanaci starých skládek a na vybudování Krajského integrovaného centra využívání odpadů Moravskoslezského kraje. Olomoucký kraj poskytl nejvíce prostředků ve formě neinvestičních příspěvků a náhrad na úhradu škod způsobených kormoránem velkým. Zlínský kraj poskytl nejvíce peněžních prostředků na ochranu přírody, které byly čerpány na základě smluv a objednávek na zjištění údržby chráněných částí přírody a krajiny a na činnost související s ekologickou výchovou a osvětou a poskytl dotace na záchrannou stanici volně žijících živočichů. Jihomoravský kraj využil nejvíce svých prostředků na péči o přírodní rezervace a přírodní památky a dále poskytl investiční dotace obcím na sběr a svoz komunálních odpadů.

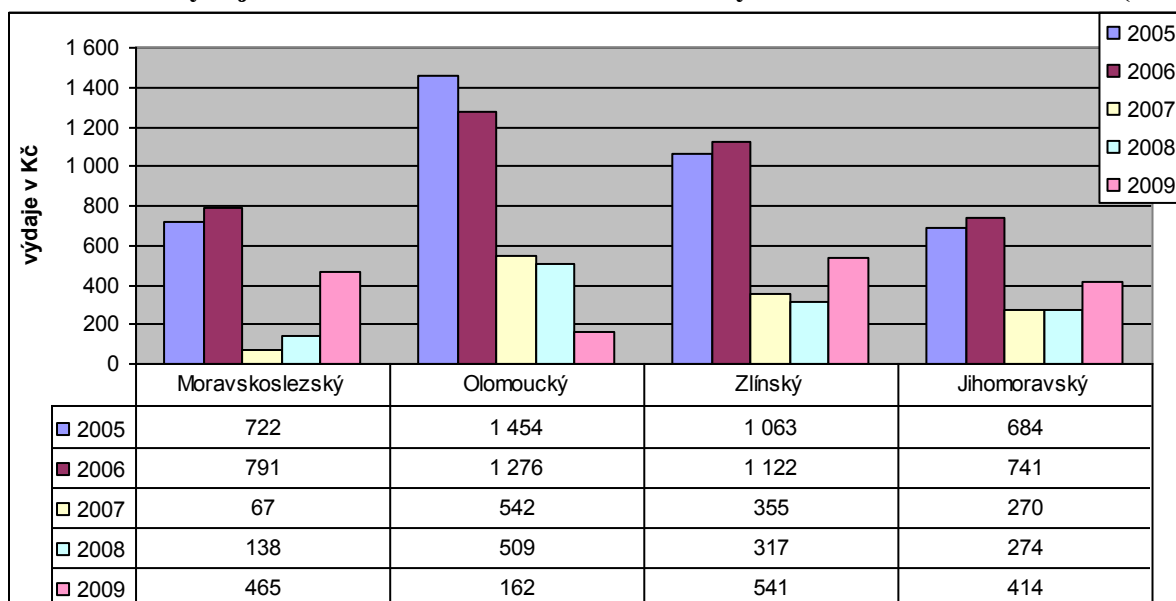
4.4.6. Výdaje na sociální věci

Sociální zabezpečení souhrnně označuje všechny instituty poskytující občanům pomoc k uspokojení jejich sociálních potřeb, kterou nejsou schopni uspokojit svými silami. Je nástrojem sociální politiky a existuje ve třech formách, a těmi jsou sociální dávky, sociální azyl a sociální služby. Dělí se na sociální pojištění, státní sociální podporu a sociální pomoc.

V rámci krajského úřadu funguje většinou odbor sociálních věcí, který se zejména soustřeďuje na sociální pomoc. Cílem je zabránit vzniku příčin negativních společenských jevů, zamezit jejich dalšímu šíření a pomoci lidem při začleňování do společnosti. Jeho nástroji jsou poradenství, sociálně-právní ochrana, sociální prevence, dávky sociální péče a sociální služby. Podílí se zejména na financování sociálních ústavů.

Do položky 4 sociální věci řadíme sociální péči a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům, dětem a mládeži, manželství a rodinám, sociální poradenství, služby sociální péče (např. denní a týdenní stacionáře, chráněná bydlení), prevence (např. azylové domy, krizová pomoc, domy na půl cesty a terénní programy) a rehabilitace (např. sociální péče a pomoc přistěhovalcům a vybraným etnikům – Romům).

Graf č. 4.9 Výdaje v oblasti sociálních věcí na 1 obyvatele v roce 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Graf č. 4.9 uvádí výdaje na sociální věci ve sledovaném pětiletém období přepočítané na jednoho obyvatele ve vybraných krajích. Výdaje v oblasti sociálních věcí na jednoho obyvatele jsou větší než výdaje v některých dříve uvedených oblastech, ale pořád se jedná o výdaje značně nízké. K největšímu meziročnímu poklesu výdajů v této oblasti na jednoho obyvatele došlo mezi roky 2006 a 2007 a to zejména v oblasti sociální péče a pomoci starým

a zdravotně postiženým občanům. V roce 2009 došlo opět k růstu těchto výdajů, kromě kraje Olomouckého, který i přesto vydal celkově nejvíce finančních prostředků za sledované období na jednoho obyvatele. Vývoj výdajů v oblasti sociálních věcí měl v jednotlivých krajích kolísavou tendenci.

V sociální oblasti kraje zabezpečují zejména sociální pomoc. Moravskoslezský kraj podporoval zvyšování kvality sociálních služeb, přispíval svým příspěvkovým organizacím na provoz, nejvíce Centru psychologické pomoci v Karviné, což je zařízení pro výkon pěstounské péče. Kapitálové výdaje směřovaly zejména na rekonstrukci a dostavbu areálu za účelem transformace ústavu sociální péče Fontána v Hlučíně. Olomoucký kraj vydal největší část svých prostředků příspěvkovým organizacím na jejich běžný provoz, nejvíce získala organizace Nové Zámky. Velmi nákladné bylo vybudování nové střechy Ústavu sociální péče pro mládež v Jeseníku. Nejvyšší částky ve Zlínském kraji obdržely příspěvkové organizace ve formě příspěvků a dotací, nejvíce přispěl organizaci Sociální služby v Uherském Hradišti. V rámci kapitálových výdajů investoval daný kraj nejvíce prostředků do rekonstrukce tepelného hospodářství a na zateplení střechy Domova pro seniory v Rožnově pod Radhoštěm. Jihomoravský kraj zaměřil své výdaje na provoz příspěvkových organizací a nestatním neziskovým organizacím poskytující sociální služby. Nejvíce peněžních prostředků získal Zámeček Střelice a to i na rekonstrukci střechy, administrativní části a výstavbu malometrážních bytů pro osoby se zdravotním postižením.

4.4.7. Výdaje na územní rozvoj a komunální služby

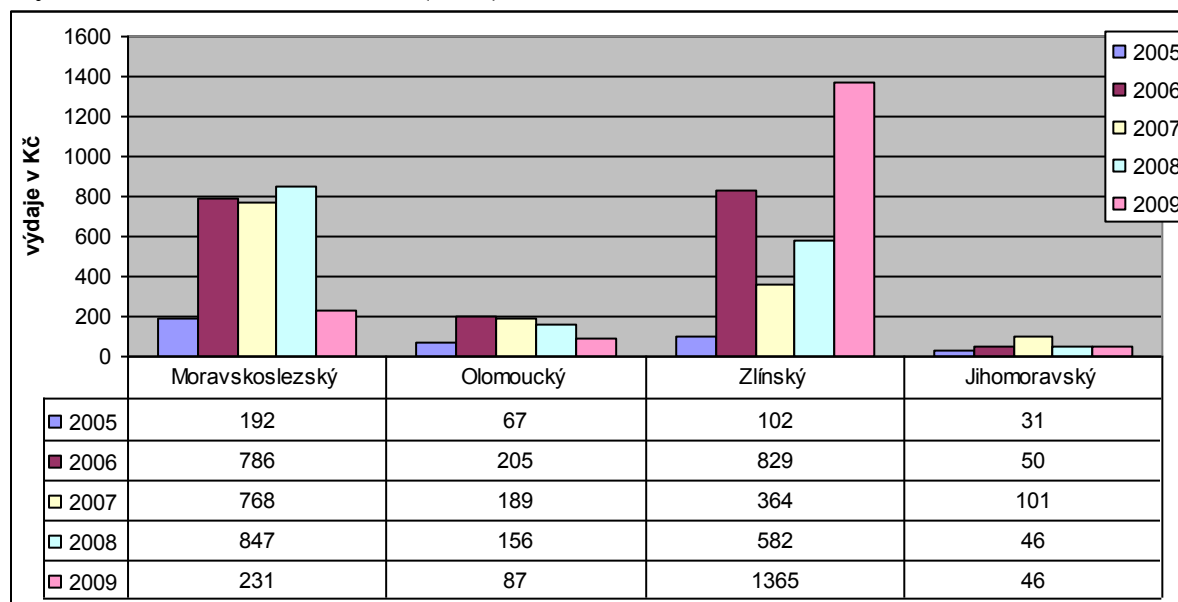
Územní rozvoj lze definovat jako cílevědomé zhodnocování kraje záměrnou změnou způsobu využívání území a budov v něm a intenzity jeho využívání tak, aby se zvýšil užitek. Území lze zhodnotit novou výstavbou, zlepšením stávající a úpravou pro nové využití. Územní plánování je nástroj státní správy pro racionální rozvoj určitého území.

Do komunálních služeb patří např. nakládání s odpady, poskytování technických služeb, správa a údržba nemovitostí patřící kraji. Jedná se o služby důležité pro fungování území kraje a pro obyvatelstvo.

Pro tuto oblast si kraje zřizují odbor, který většinou nazývají odbor územního plánování. Tento odbor připravuje podklady pro výkon samostatné působnosti na úseku územního plánování, pro zadání veřejné zakázky na výběr zpracovatele územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů. V rámci přenesené působnosti pořizuje zásady územního rozvoje a územně analytické podklady a zajišťuje jejich aktualizaci.

Do položky 363 komunální služby a územní rozvoj řadíme výdaje na veřejné osvětlení, pohřebnictví, výstavbu a údržbu místních inženýrských sítí, územní plánování, územní rozvoj a poté jinde nezařazené služby, které jsou financovány ze strany státu jako podpora krajům.

Graf č. 4.10 Výdaje v oblasti územního rozvoje a komunálních služeb na jednoho obyvatele v letech 2005 – 2009 (v Kč)

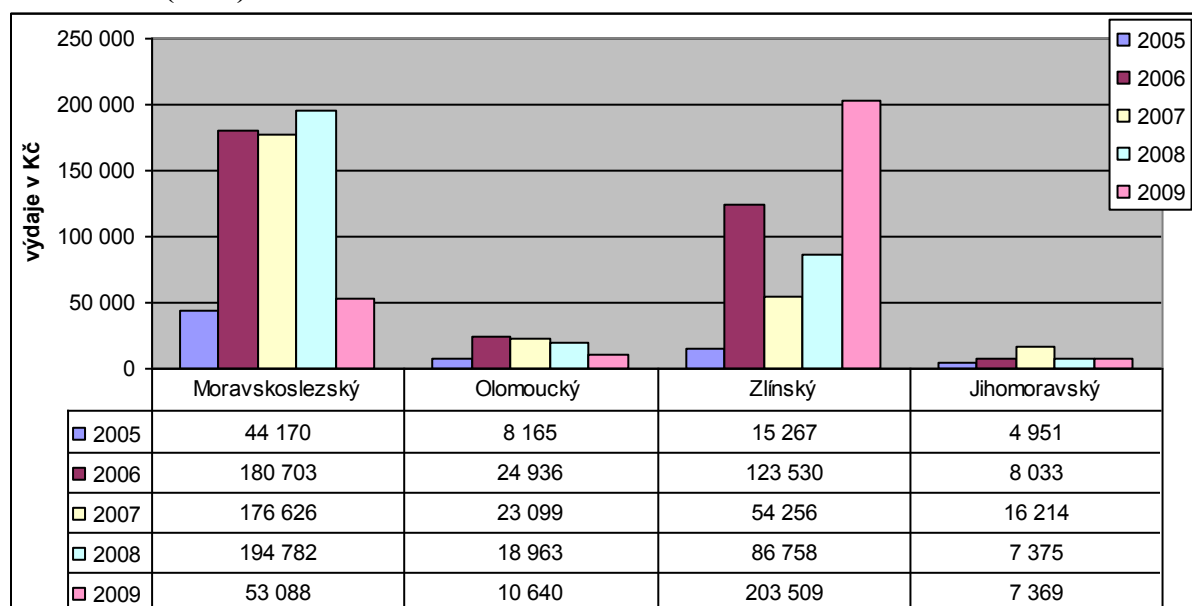

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.10 jsou zobrazeny a uvedeny výdaje v dané oblasti přepočítané na jednoho obyvatele. Rozdíly výdajů na jednoho obyvatele byly mezi kraji významné. Nejvíce prostředků poskytl na obyvatele Zlínský kraj a k největšímu nárůstu těchto výdajů došlo v roce 2009. Moravskoslezský kraj v jednotlivých letech 2006 až 2008 vydal 800 Kč na jednoho obyvatele a v roce 2009 došlo k jejich poklesu o 70 % na jednoho obyvatele. Výdaje na jednoho obyvatele v Olomouckém kraji měly spíše klesající průběh. Vývoj výdajů na územní rozvoj a komunální služby na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji byl konstantní, jen v roce 2007 došlo k jejich růstu na jednoho obyvatele o ½ oproti předcházejícímu roku.

V následujícím grafu bude tato výdajová oblast přepočítaná na km², protože je toto srovnání možné.

Graf č. 4.11 Výdaje v oblasti územního rozvoje a komunálních služeb na km² v letech 2005 - 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V grafu č. 4.11 jsou celkové výdaje jednotlivých krajů v letech 2005 - 2009 na územní rozvoj a komunální služby přepočítané na km². Mezi jednotlivými kraji jsou značné rozdíly. Nejvyšší celkové výdaje za dané období na km² byly v kraji Moravskoslezském. Kraj s druhými nejvyššími výdaji na tuto oblast byl kraj Zlínský a v roce 2009 činily tyto výdaje přes 200 tis. Kč na km². Vývoj této výdajové oblasti měl v Olomouckém kraji klesající charakter, kromě roku 2006, kdy došlo k jeho nárůstu o 2/3 na km² a Jihomoravský kraj zaplatil v této oblasti na km² nejméně prostředků na tuto oblast.

Územní rozvoj byl v této oblasti pro kraje v roce 2009 nejdůležitější, protože do něho putovalo nejvíce prostředků. Moravskoslezský kraj vydal prostředky na zhotovení dokumentu „Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje“, dále je vydal na zpřístupnění územně plánovací dokumentace prostřednictvím webových technologií. Olomoucký kraj poskytl nejvíce finančních prostředků ve formě neinvestičních dotací obcím ve svém kraji. Zlínský kraj poskytl nejvíce peněz jako neinvestiční transfery obcím a obecně prospěšným společnostem a koupil budovu pro územní rozvoj. Jihomoravský kraj zaměřil největší částku svých prostředků na technickou pomoc, územně analytické podklady a územní studii na realizaci Archeoparku Mikulčice. Poskytl také příspěvky obcím v rámci dotačního programu „Dotace na zpracování územních plánů“.

Údaje za komunální služby nebyly nikde přesně rozvedeny, a proto se zde vychází z položek funkčního a odvětvového členění výdajů. Moravskoslezský a Zlínský kraj nevydaly v roce 2009 finanční prostředky na komunální služby. Jihomoravský a Olomoucký kraj

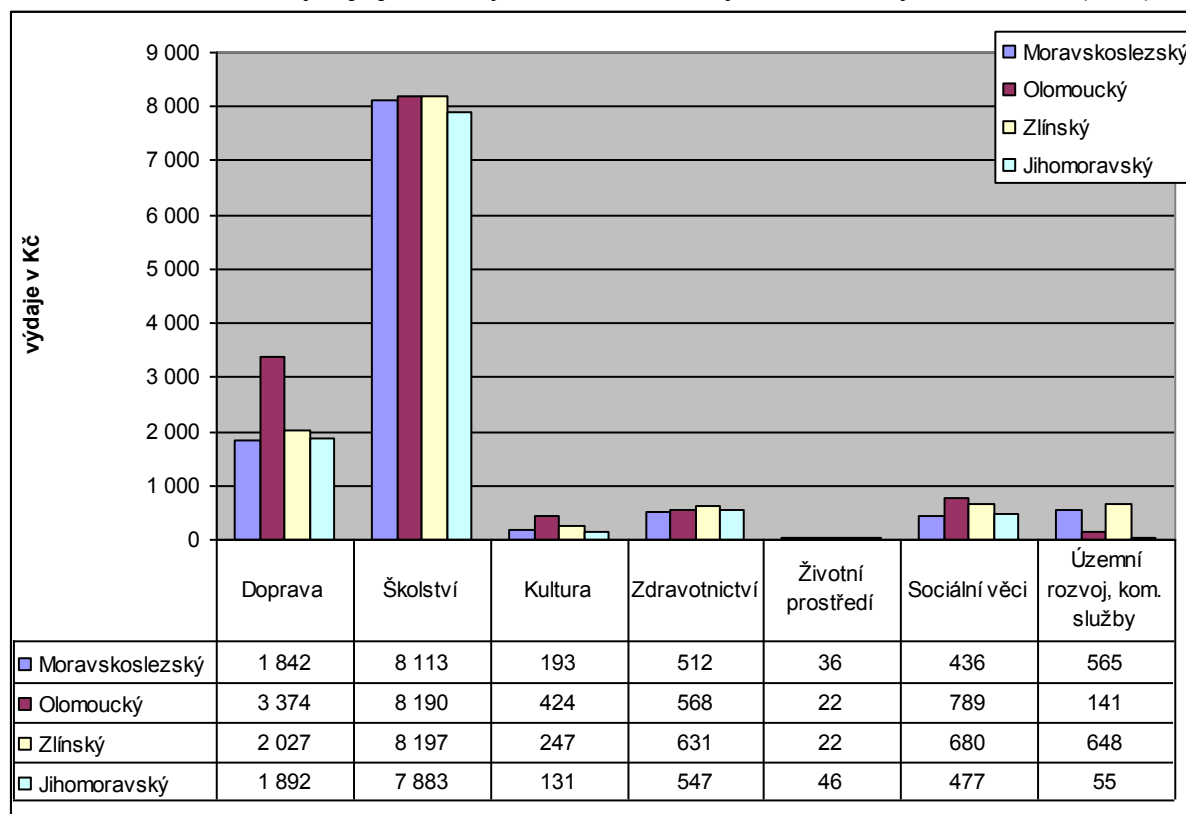
vydaly prostředky jako neinvestiční a investiční dotace obcím ve svém kraji a to na veřejné osvětlení, Jihomoravský kraj poskytl obcím ještě dotaci na pohřebnictví.

4.5. Celkové zhodnocení výdajových oblastí

V podkapitolách 4.4 bylo rozebráno hospodaření jednotlivých krajů ve vybraných výdajových oblastech. V této kapitole budou celkově zhodnoceny vybrané výdajové oblasti krajů podle hlavního ukazatele, jímž je jeden obyvatel a poté i vybrané oblasti dle doplňkového ukazatele, kterým je km². V práci budou dále výdaje za jednotlivé oblasti vyjádřeny v procentuálním podílu na celkových výdajích.

V následujícím grafu budou uvedeny souhrnné částky za výdajové oblasti přepočítané na jednoho obyvatele, jedná se o celkové výdaje jednotlivých oblastí, které byly přepočítány na jednoho obyvatele a poté sečteny a zprůměrnovány za sledované pětileté období 2005 - 2009.

Graf č. 4.12 Souhrnné výdaje jednotlivých oblastí na 1 obyvatele za roky 2005 – 2009 (v Kč)

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Graf č. 4.12 zobrazuje souhrnné výdaje jednotlivých oblastí za roky 2005 až 2009 v daných krajích na jednoho obyvatele. Jak lze z grafu vyčíst, nejvyšší výdaje na jednoho obyvatele připadaly na oblast školství a pohybovaly se kolem 8 tis. Kč. Další výdajovou

oblastí s vysokými výdaji na obyvatele byla oblast dopravy. Výdaje v jednotlivých krajích byly přibližně 2 tis. Kč a v Olomouckém kraji přesáhly 3 tis. Kč. Oblast kultury se pohybovala v rozmezí 100 až 400 Kč a nejvyšší výdaje byly v Olomouckém kraji. Výdaje na obyvatele v oblasti zdravotnictví a sociálních věcí byly velmi podobné a pohybovaly se kolem 500 Kč na jednoho obyvatele. Územní rozvoj a komunální služby se stala oblastí, ve které došlo k výrazným rozdílům mezi jednotlivými kraji, ve Zlínském a Moravskoslezském kraji činily výdaje 600 Kč na obyvatele. Olomoucký kraj v této oblasti vydal přes 100 Kč a Jihomoravský kraj jen 55 Kč na jednoho obyvatele. Oblast s nejnižšími výdaji na obyvatele byla oblast životního prostředí.

Následující tabulka zobrazuje souhrnné výdaje daných oblastí jednotlivých krajů za sledované pětileté období 2005 – 2009 v procentech. Díky ní lze zjistit, jakou část tyto oblasti na celkových výdajích zaujímají a do kterých putuje nejvíce finančních prostředků.

Tab. č. 4.2 Procentuální podíl 1 obyvatele na celkových výdajích (v %)

Výdajová oblast/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
Doprava	14,8	23,1	14,8	15,4
Školství	65,1	56,0	59,8	64,2
Kultura	1,5	2,9	1,8	1,1
Zdravotnictví	4,1	3,9	4,6	4,5
Životní prostředí	0,3	0,1	0,2	0,4
Sociální věci	3,5	5,4	5,0	3,9
Územní rozvoj, kom. služby	4,5	1,0	4,7	0,4
Celkem	93,8	92,3	90,9	89,9

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.2 se zabývá procentuálním podílem jednotlivých výdajových oblastí na celkových výdajích na obyvatele v daných krajích. Nejvíce finančních prostředků vydaly kraje na vzdělání a vzdělávání svých obyvatel, jejich podíl se pohyboval od 56 do 65 % na celkových výdajích. Nejméně vydal Olomoucký kraj a nejvíce Moravskoslezský. Druhou výdajovou oblastí, ve které bylo vydáno více než 10 %, byla oblast dopravy, nejvíce vydal Olomoucký kraj a tyto výdaje činily 23 % na celkových výdajích, nejméně poté Moravskoslezský a Zlínský kraj, které vydaly procentuálně stejně a to pod 15 %. Oblasti, do kterých putoval nejmenší procentuální podíl finančních prostředků, byly oblast životního prostředí a kultury. Ostatní oblasti se pohybovaly kolem 4 až 5 %, přičemž v oblasti územního rozvoje a komunálních služeb došlo k značnému rozdílu mezi jednotlivými kraji. U Olomouckého a Jihomoravského kraje byl podíl výdajů v této oblasti kolem 1 % na celkových výdajích a u ostatních krajů činil 5 %.

Tab. č. 4.3 Souhrnné výdaje vybraných oblastí na km² v letech 2005 – 2009 (v Kč)

Výdajová oblast/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
Doprava	423 329	411 279	302 102	302 774
Životní prostředí	8 211	2 657	3 303	7 302
Územní rozvoj, kom. služby	129 874	17 161	96 664	8 788
Celkem	561 414	431 097	402 069	318 864

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

V tabulce č. 4.3 jsou prezentovány souhrnné výdaje připadající na km² v oblasti dopravy, životního prostředí, územního rozvoje a komunálních služeb. Celkové výdaje na km² se v jednotlivých krajích pohybovaly od 319 do 561 tis. Kč. Nejvyšší celkové výdaje byly v Moravskoslezském kraji. Nejvíce vydal na dopravu a to 423 tis. Kč. Do oblasti územního rozvoje a komunálních služeb vydal tento kraj nejvíce prostředků ze všech krajů a to 130 tis. Kč. Dalším krajem s vysokými výdaji na km² byl kraj Olomoucký a nejvíce vydal na oblast dopravy a nejméně 3 tis. Kč na životní prostředí. Zlínský kraj vydal přes 400 tis. Kč na km² a vynaložil větší částku ve srovnání s ostatními kraji na územní rozvoj a komunální služby. Jihomoravský kraj v porovnání s ostatními kraji vydal celkově nejméně peněžních prostředků na km² a nejméně i na územní rozvoj a komunální služby a to necelých 9 tis. Kč.

Při porovnání grafu 4.12 a tabulky 4.3 lze vidět, že výdaje připadající na jednoho obyvatele v jednotlivých krajích měly velmi malé rozdíly mezi vydanými peněžními prostředky, což o porovnávání na km² nelze konstatovat, neboť zde rozdíly byly značné. Nejvíce prostředků putovalo v každém kraji do oblasti školství a dopravy. Kraje nejčastěji financovaly ze svého rozpočtu jimi zřizované příspěvkové organizace a poskytovaly investiční a neinvestiční dotace zejména obcím.

5. ZÁVĚR

Téma diplomové práce je spojeno s hospodařením vyšších územních samosprávných celků v ČR. Tyto celky vyžadují finanční prostředky a jejich rozpočet je důležitý nástroj pro plnění úkolů v rámci samostatné a přenesené působnosti. Malou část svých prostředků získávají vlastní činností, ale převážnou část čerpají ve formě dotací. Kraj sám rozhoduje, do kterých oblastí budou prostředky směřovat, kromě účelových dotací.

Hlavní cíl diplomové práce byl splněn, protože na základě zjištěných předchozích poznatků byl na konci čtvrté kapitoly vypočítán procentuální podíl vybraných výdajových oblastí na jednoho obyvatele v Moravskoslezském, Olomouckém, Zlínském a Jihomoravském kraji. Vybranými výdajovými oblastmi byla oblast dopravy, školství, kultury, zdravotnictví, životního prostředí, sociálních věcí, územního rozvoje a komunálních služeb. Dílčí cíle byly také naplněny a pomohly ke splnění hlavního cíle. Ve třetí kapitole došlo ke zhodnocení vývoje příjmů a výdajů jednotlivých krajů za období 2005 – 2009 a ve čtvrté kapitole byla použita metoda komparace na vybrané výdajové oblasti.

Vývoj celkových příjmů v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji měl rostoucí charakter. Nejvyšších příjmů dosáhly v roce 2009 a nejnižších v roce 2005. V Olomouckém a Zlínském kraji rostly celkové příjmy do roku 2006, v roce 2007 došlo k jejich snížení a poté opět měly stoupající tendenci. V roce 2005 činily příjmy 7 až 14 mld. Kč a v roce 2009 se pohybovaly v rozmezí 9 až 17 mld. Kč v jednotlivých krajích. Moravskoslezský kraj měl nejvyšší příjmy a Zlínský kraj nejnižší.

Celkové výdaje v krajích ve sledovaném období 2005 – 2009 měly kolísavý charakter, kromě kraje Jihomoravského, ve kterém výdaje za sledované pětileté období jen rostly. Výdaje v ostatních krajích v prvních dvou letech rostly, v roce 2007 došlo k jejich poklesu a ve zbývajících letech měly opět rostoucí charakter. Největší výdaje vynaložil Moravskoslezský kraj a nejnižší Zlínský kraj. Celkové výdaje se v roce 2005 pohybovaly v rozmezí 7 až 14 mld. Kč a v roce 2009 činily 9 až 17 mld. Kč.

Mezi nejčastější výdajové oblasti, do kterých kraje vynakládaly nejvíce finančních prostředků za pětileté období na jednoho obyvatele, byly oblasti školství a dopravy. Do školství kraje vydávaly kolem 8 tis. Kč na obyvatele. V oblasti dopravy vynaložily kolem 2 tis. Kč na obyvatele a v kraji Olomouckém přes 3 tis. Kč na jednoho obyvatele. U ostatních výdajových oblastí nebylo vydáno velké množství finančních prostředků a nedosáhly ani

1 tis. Kč na jednoho obyvatele. V oblasti sociálních věcí a zdravotnictví byly výdaje v jednotlivých krajích na obyvatele velmi podobné. Nejmenší výdaje na obyvatele byly vydány do oblasti životního prostředí.

Ukazatel km^2 byl využit pro porovnání v oblasti dopravy, životního prostředí a územního rozvoje a komunálních služeb. Celkové výdaje v jednotlivých krajích se pohybovaly v rozmezí 318 až 561 tis. Kč na km^2 . Nejvíce vynaložil Moravskoslezský kraj a nejméně kraj Jihomoravský. Bylo zjištěno, že kraje zaměřily nejvíce prostředků na km^2 do oblasti dopravy, v krajích Moravskoslezském a Zlínském vydaly značné prostředky na územní rozvoj a komunální služby.

V rámci práce byla ověřována jedna hypotéza a ta byla potvrzena, protože výdajová oblast školství dosáhla největšího podílu na celkových výdajích na jednoho obyvatele v krajích a činila 56 až 65 %. Největší procentuální podíl v této oblasti na jednoho obyvatele byl v Moravskoslezském kraji, nejnižší poté v Olomouckém kraji.

Do oblasti dopravy šel ve srovnání s ostatními výdajovými oblastmi na jednoho obyvatele vyšší procentuální podíl, který činil v jednotlivých krajích od 15 do 23 %. Procentuální podíl výdajové oblasti zdravotnictví v jednotlivých krajích byl kolem 4 % na celkových výdajích na jednoho obyvatele. Oblast sociálních věcí se podílela na celkových výdajích na obyvatele v daných krajích 4 až 5 %. Výdaje na kulturu připadající na jednoho obyvatele v jednotlivých krajích činily 1 až 3 % na celkových výdajích na obyvatele. Ve výdajové oblasti územního rozvoje a komunálních služeb byl značný rozdíl v procentuálním podílu jednotlivých krajů na obyvatele, a to 0,4 až 5 %. Výdaje na životní prostředí v krajích činily nejmenší podíl na celkových výdajích na jednoho obyvatele a nedosáhly ani 1 %.

V diplomové práci byla využita metoda popisu, analýzy, komparace, dedukce a syntézy.

Podrobnější výsledky týkající se analýzy hospodaření krajů jsou uvedeny ve 3. kapitole. Výsledky za vybrané oblasti a jejich procentuální podíl lze nalézt ve 4. kapitole. Výdaje za jednotlivé oblasti, které byly využity pro přepočítání na jednoho obyvatele nebo km^2 jsou uvedeny v příloze č. 4.

Pro porovnávání výdajů je důležité jejich přepočítávání na určitý ukazatel, ale i přesto nelze tyto kraje do určité míry srovnávat, protože každý kraj má různé charakteristické prvky. Nejen rozloha a počet obyvatel je určujícím prvkem, ale např. v každém kraji se nachází jiný

počet obcí, byl zřízen jiný počet příspěvkových organizací, podniká jiný počet právnických a fyzických osob.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knížní publikace a skripta

1. ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 1. vyd. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4.
2. HALÁSEK, D; LENERT D. *Ekonomika veřejného sektoru (vybrané kapitoly)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 238 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
3. HALÁSEK, D; ZEZULOVÁ, L. *Veřejná politika*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2007. 118 s. ISBN 978-80-248-0711-9.
4. KADEČKA, S. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003, 425 s. ISBN 80-7179-794-4.
5. KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. 2. vyd. Ostrava: MONTANEX, a. s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7225-244-2.
6. Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
7. MELION, M. *Finance územních samospráv*. 1. vyd. Hradec Králové: E. I. A. – Ekonomická a informační agentura, 2000. 213 s. ISBN 80-85490-79-X.
8. PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
9. PEKOVÁ, J; PILNÝ, J; JETMAR, M. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
10. POMAHAČ, R. VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, 290 s. ISBN 80-7179-748-0.

Právní legislativa

11. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

13. Zákon č. 483/2001 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

16. ARISweb. Jihomoravský kraj [online]. [cit. 2011-03-29]. Dostupný na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariusuc/charakteristika.pl?nuts=CZ064&nutsnam=CZ064>.
17. ARISweb. Moravskoslezský kraj [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariusuc/charakteristika.pl?nuts=CZ080&nutsnam=CZ080>.
18. ARISweb. Olomoucký kraj [online]. [cit. 2011-04-03]. Dostupný na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariusuc/charakteristika.pl?nuts=CZ071&nutsnam=CZ071>.
19. ARISweb. Zlínský kraj [online]. [cit. 2011-03-07]. Dostupný na WWW: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariusuc/charakteristika.pl?nuts=CZ072&nutsnam=CZ072>.
20. Český statistický úřad - Jihomoravský kraj [online]. [cit. 2011-03-23]. Dostupný na WWW: <http://www.brno.czso.cz/>.
21. Český statistický úřad - Moravskoslezský kraj [online]. [cit. 2011-03-12]. Dostupný na WWW: <http://www.ostrava.czso.cz/>.
22. Český statistický úřad - Olomoucký kraj [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupný na WWW: <http://www.olomouc.czso.cz/>.
23. Český statistický úřad - Zlínský kraj [online]. [cit. 2011-03-17]. Dostupný na WWW: <http://www.zlin.czso.cz/>.
24. Jihomoravský kraj. Internetové stránky Jihomoravského kraje [online]. [cit. 2011-03-23]. Dostupný na WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/>.

25. Ministerstvo financí ČR. Opatření MF č.j. 111/74 200/1997 [online]. [cit. 2011-03-01]. Dostupný na WWW:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ostatni_11419.html.
26. Moravskoslezský kraj. Internetové stránky Moravskoslezského kraje [online]. [cit. 2011-03-12]. Dostupný na WWW: <http://www.kr-moravskoslezsky.cz/>.
27. Olomoucký kraj. Internetové stránky Olomouckého kraje [online]. [cit. 2011-03-15]. Dostupný na WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/>.
28. Program zákon. Předpis 438/2001 Sb. [online]. [cit. 2011-02-22]. Dostupný na WWW:
http://www.pravnipredpisy.cz/predpisy/ZAKONY/2001/483001/Sb_483001_-----_.php.
29. Wikipedia. Kraje v Česku [online]. [cit. 2011-01-25]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Kraje_v_%C4%8Cesku.
30. Wikipedia. Zdravotnická záchranná služba [online]. [cit. 2011-02-28]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Zdravotnick%C3%A1_z%C3%A1chrann%C3%A1_slu%C5%BEba.
31. Zlínský kraj. Internetové stránky Zlínského kraje [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupný na WWW: <http://www.kr-zlinsky.cz/>.

SEZNAM ZKRATEK

BESIP	bezpečnost silničního provozu
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
ODS	Občanská demokratická strana
SŠ	střední škola
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠ	vysoká škola
ZŠ	základní škola

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Martina Pilarová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Okružní 904, 735 14 Orlová-Lutyně

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1** Přehled vyšších územních samosprávných celků v ČR
- Příloha č. 2** Druhové třídění rozpočtové skladby krajských zřízení ČR
- Příloha č. 3** Procentuální vyjádření podílů jednotlivých krajů na procentní části celostátního hrubého výnosu daně
- Příloha č. 4** Celkové výdaje vybraných oblastí za období 2005 – 2009 (v Kč)

Příloha č. 1 Přehled vyšších územních samosprávných celků v ČR

Kraj	Okresy
Praha	hlavní město Praha
Středočeský	Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram, Rakovník
Jihočeský	České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor
Plzeňský	Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
Karlovarský	Cheb, Karlovy Vary, Sokolov
Ústecký	Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem
Liberecký	Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily;
Královéhradecký	Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov;
Pardubický	Chrudim, Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí
Vysočina	Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou
Jihomoravský	Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo
Olomoucký	Olomouc, Přerov, Prostějov, Šumperk, Jeseník
Moravskoslezský	Bruntál, Opava, Nový Jičín, Frýdek-Místek, Karviná, Ostrava-město
Zlínský	Zlín, Vsetín, Kroměříž a Uherské Hradiště

Zdroj: vlastní zpracování.

Příloha č. 2 Druhé třídění rozpočtové skladby krajských zřízení ČR

Příjmy krajů dělíme na:

- **daňové:**
 - daň z příjmů, zisku a kapitálových výnosů (daně z příjmů fyzických a právnických osob,
 - daně ze zboží a služeb v tuzemsku (DPH, spotřební daň),
 - daně a poplatky z vybraných činností a služeb (z provozu motorových vozidel, v oblasti životního prostředí, správní poplatky),
 - daně a cla za zboží a služby ze zahraničí,
 - majetkové daně (z majetku, majetkových a kapitálových převodů),
 - pojistné SZ a veřejné zdravotní pojištění,
 - **ostatní daňové příjmy (tržby z prodeje kolků);**
- **nedaňové**
 - příjmy z vlastní činnosti, odvody přebytků organizací s přímým vztahem (z pronájmu, úroky, dividendy, kursové zisky, soudní poplatky),
 - přijaté sankční platby a vrátky transferů,
 - příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy (přijaté neinvestiční dary),
 - přijaté splátky půjčených prostředků (od podnikatelských subjektů, obcí, krajů, vysokých škol atd.),
- **kapitálové**
 - příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy (přijaté dary a příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku),
 - příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku (příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, dluhopisů);
- **přijaté dotace**
 - neinvestiční přijaté dotace (nároková - na školství, výkon státní správy, sbory dobrovolných hasičů),
 - investiční přijaté transfery (nenárokové – z prostředků EU, státního rozpočtu a ze Státního fondu dopravní infrastruktury).

Druhé členění **výdajů** je:

- **běžné**
 - výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné,

- neinvestiční nákupy a související výdaje (např. nákup materiálu, vody, paliv a energie, úroky, kursové ztráty, opravy a udržování),
 - neinvestiční transfery podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím a soukromoprávním subjektům),
 - neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu,
 - neinvestiční transfery obyvatelstvu (např. sociální dávky, stipendia),
 - neinvestiční transfery do zahraničí (cizím státům, mezinárodním organizacím a nadnárodním orgánům),
 - neinvestiční půjčené prostředky,
 - neinvestiční převody Národnímu fondu,
 - ostatní neinvestiční výdaje;
- **kapitálové**
- investiční nákupy a související výdaje (Pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku atd.),
 - nákup akcií a majetkových podílů,
 - investiční transfery (podnikatelským subjektům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední úrovně, obyvatelstvu atd.),
 - investiční půjčené prostředky (veřejným rozpočtům územní a místní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím aj.),
 - investiční převody Národnímu fondu (např. na spolufinancování programu Phare, Ispa, Sapard),
 - ostatní kapitálové výdaje.

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Příloha č. 3 Procentuální vyjádření podílů jednotlivých krajů na procentní části celostátního hrubého výnosu daně

Kraj	Procento
Praha	5,026663
Středočeský	11,836032
Jihočeský	8,386498
Plzeňský	7,256508
Karlovarský	3,729188
Ústecký	8,530216
Liberecký	5,022286
Královéhradecký	6,230239
Pardubický	5,311547
Vysočina	7,099474
Jihomoravský	10,005734
Olomoucký	6,606500
Zlínský	5,302314
Moravskoslezský	9,656801
ČR celkem	100,000000

Zdroj: Viz. <http://www.pravnipredpisy.cz/> (2011).

Příloha č. 4 Celkové výdaje vybraných oblastí za období 2005 – 2009 (v Kč)

Výdaje v oblasti dopravy

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	1 542 359 770	1 965 729 050	1 026 764 010	1 798 888 030
2006	2 354 995 510	2 000 073 088	1 109 109 080	2 113 681 710
2007	1 927 275 410	1 855 992 280	1 110 411 330	1 781 277 740
2008	2 794 955 300	2 304 847 450	1 067 657 510	2 184 822 100
2009	2 867 449 540	2 704 381 680	1 675 228 870	3 013 610 930
Průměrné výdaje za období	2 297 407 106	2 166 204 710	1 197 834 160	2 178 456 102

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti školství

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	9 097 041 080	4 731 234 060	4 510 600 220	8 314 264 460
2006	9 736 202 890	5 042 100 030	4 757 340 570	8 850 419 110
2007	10 271 952 360	5 267 882 370	4 837 189 180	9 190 545 510
2008	10 414 208 390	5 365 445 780	4 887 832 340	9 405 764 680
2009	11 077 749 450	5 883 969 700	5 231 880 360	9 631 953 070
Průměrné výdaje za období	10 119 430 834	5 258 126 388	4 844 968 534	9 078 589 366

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti kultury

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	193 722 450	279 290 330	128 604 790	128 314 280
2006	239 716 000	270 504 860	139 292 760	139 296 800
2007	229 632 950	227 186 080	139 534 170	160 279 710
2008	270 451 090	309 205 330	155 649 490	172 072 070
2009	269 090 660	276 423 440	167 525 440	153 699 450
Průměrné výdaje za období	240 522 630	272 522 008	146 121 330	150 732 462

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti zdravotnictví

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	702 431 960	399 720 310	281 371 520	515 400 690
2006	494 334 300	373 886 460	266 292 840	560 474 950
2007	590 637 280	386 074 850	313 021 160	849 505 930
2008	762 710 830	369 099 750	685 285 410	754 059 290
2009	646 054 050	294 989 927	317 553 710	469 106 000
Průměrné výdaje za období	639 233 684	364 754 259	372 704 928	629 709 372

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti životního prostředí

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	13 750 160	8 741 590	12 208 570	30 802 320
2006	21 508 190	12 858 200	12 049 480	41 932 970
2007	47 597 480	11 350 100	11 998 000	61 099 140
2008	77 571 960	15 723 560	12 608 730	66 716 740
2009	62 387 430	21 301 210	16 621 110	62 149 330
Průměrné výdaje za období	44 563 044	13 994 932	13 097 178	52 540 100

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti sociálních věcí

Výdajová oblast/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	900 048 990	933 786 340	628 096 290	787 524 730
2006	986 181 260	819 016 260	662 980 480	853 875 460
2007	82 983 400	348 277 120	209 636 860	311 340 950
2008	172 716 580	326 757 340	187 534 350	315 444 410
2009	579 453 910	103 996 510	319 899 610	476 567 980
Průměrné výdaje za období	544 276 828	506 366 714	401 629 518	548 950 706

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.

Výdaje v oblasti územního rozvoje a komunálních služeb

Rok/Kraj	Moravskoslezský	Olomoucký	Zlínský	Jihomoravský
2005	239 712 810	43 006 560	60 531 760	35 621 570
2006	980 672 580	131 340 230	489 794 970	57 794 210
2007	958 547 280	121 660 870	215 124 280	116 658 240
2008	1 057 084 610	99 880 280	343 995 870	53 059 670
2009	288 107 300	56 040 820	806 911 540	53 023 050
Průměrné výdaje za období	704 824 916	90 385 752	383 271 684	63 231 348

Zdroj: Internetové stránky Ministerstva financí ČR, www.mfcr.cz, vlastní zpracování.